СОНЦА:
Усход, заход, даўжыня дня:
Мінск — 4.43, 21.43, 17.00;
Віцебск — 4.25, 21.41, 17.16;
Магілёў — 4.33, 21.32, 16.59;
Гомель — 4.40, 21.20, 16.40;
Гродна — 5.01, 21.56, 16.55;
Брэст — 5.10, 21.48, 16.38.
МЕСЯЦ:
Маладзік 30 чэрвеня.
ІМЯНІНЫ:
Юльяна, Цярэнція, Юлія; Тодара, Інацэнта.

ЗВЯЗДА

4 ЛІПЕНЯ 1992 г.
Субота, № 133 (21911)

• выдаецца са жніўня 1917 г. • БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА • цана 1 рубель

РОЗГАЛАС

СУСТРЭЧА С. ШУШКЕВІЧА З АКТЫВІСТАМІ БЗВ

Адбылася сустрэча Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Станіслава Шушкевіча з актывістамі патрыятычнага руху — Беларускага згуртавання вайскоўцаў. На сустрэчы абмяркоўваўся ход вайсковай рэформы і пытанні патрыятычнага выхавання ў грамадстве.

Станіслаў Шушкевіч перакананы ў неабходнасці прывесці войска да прысягі Рэспубліцы Беларусь. Але адзначыў, што працэс гэты павінен быць падрыхтаваным.

Кіраўнік парламента падкрэсліў, што рэарганізацыя войска ў Беларусі праводзіцца з павагай да ваеннаслужачых і іх гонару, без знявагі і пагарды да кожнага асобнага вайскоўца.

Станіслаў Шушкевіч пагадзіўся з выказанымі падыходамі да патрыятычнага выхавання ў войску і грамадстве і зазначыў неабходнасць папярэдняй прапрацоўкі прапаноў Беларускага згуртавання вайскоўцаў у адпаведных камісіях Вярхоўнага Савета Беларусі. Выказана падтрымка ініцыятыўнасці Беларускага згуртавання вайскоўцаў.

Такое паведамленне распаўсюдзіў прэс-цэнтр Беларускага згуртавання вайскоўцаў.

(БЕЛТА).

ДАР, АЛЕ НЕ ДАРМА

Дакументы аб стварэнні беларуска-італьянскага партнёрскага фонду падпісалі першы намеснік Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь Міхаіл Мясніковіч і пасол Італьянскай Рэспублікі ў Беларусі Джан Лука Бертынета. Гэты фонд будзе фінансаваць праграмы па ахове здароўя і асабліва тыя, якія датычаць чарнобыльцаў.

У якасці першага жэста італьянцы прапанавалі жыхарам Беларусі тысячу тон лімонаў.

— Прааналізаваўшы вопыт размеркавання гуманітарнай дапамогі ў краінах СНД, мы з беларускімі калегамі прыйшлі да вываду, што бясплатнае размеркаванне прадуктаў дае нязначны і кароткі эфект,— сказаў выступаючы перад журналістамі, пан Бертынета. — Больш мэтазгодна, на нашу думку, рэалізоўваць іх праз гандлёвую сетку, а вырučаныя грошы ўкладваць у аздараўленчыя праграмы.

Валянціна МЕНШЫКАВА,
кар. БЕЛТА.

Купала ізноў з намі на пуцявіне Адраджэння

Даўно не было такога шматлюддзя ў купалаўскім тэатры, як 2 ліпеня. Паўнюткая — ад партэру да балконаў і праходаў — зала засведчыла: мы не палі духам, не здаліся бязвер'ю, мы прыйшлі зверыць сябе па Купалу.

Усе, хто ўзяў слова на юбілейным вечары, прысвечаным 110-м угодкам з дня нараджэння Песняра, — паэты В. Зуёнак, Н. Гілевіч, М. Лужанін, А. Лойка, С. Законнікаў, міністры Я. Вайтовіч, П. Краўчанка — гаварылі пра Купалу як пра зорку першай велічыні на нацыянальным небасхіле. Яго імя, падкрэсліў Н. Гілевіч, стала сімвалам нацыі.

Гэта не затушоўвае для нас трагічны чалавечы лёс Купалы. Наадварот: час дае нам магчымасць уведаць яго жыццё, яго слова як жыціе мучаніка і прарока, прыняць у душу выпакутаваную ім святыню — ідэю Бацькаўшчыны. Купалаўскія дні — ўдзячная для гэтага нагода —працягваюцца. Сёння Вязынка чакае ўсіх нас на традыцыйнае свята паэзіі.

Алена ЦІХАНОВІЧ.

ДЫПЛАМАТЫЧНЫ КУР'ЕР

Беларусь і Румынія: добрыя прадпасылкі для супрацоўніцтва

Румынскі прадстаўнік Нікалае Стыня ўручыў ноту аб назначэнні яго часовым паверaным у справах Румыніі ў Беларусі міністру замежных спраў рэспублікі Пятру Краўчанку.

У ходзе праведзенай гутаркі абодва бакі згадзіліся, што ёсць добрыя прадпасылкі для развіцця супрацоўніцтва паміж Беларуссю і Румыніяй. Падкрэслівалася вялікае значэнне для паглыблення ўзаемных сувязей эканамічнага пагаднення, падпісанага раней.

Нікалае Стыня адзначыў, што ён пачаў выкананне сваіх абавязкаў у якасці часовага паверaнага ў адказны момант — у перыяд непасрэднай падрыхтоўкі афіцыяльнага візіту прэзідэнта Румыніі Іона Іліеску ў Беларусь. Гэта будзе першы афіцыяльны візіт кіраўніка Румынскай дзяржавы ў краіны СНД.

Кіраўнік беларускага знешнепалітычнага ведамства выказаў упэўненасць у тым, што знаходжанне часовага паверaнага Румыніі ў Мінску, які з'яўляецца каардынацыйным цэнтрам СНД, дапаможа дыпламату глыбей зразумець праблемы Садружнасці і аб'ектыўна іх ацэньваць.

(БЕЛТА).

ГЭТА СЛОВА «ВАЛЮТА»— УСЁ САЛАДЗЕЙШАЕ І САЛАДЗЕЙШАЕ

Усе банкі на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь з 1 ліпеня выконваюць аперацыі па абмену разліковых білетаў Рэспублікі Беларусь на расійскія рублі.

У выпадку вострай неабходнасці пры выездзе жыхароў Беларусі ў дзяржавы рублёвай зоны адбываецца абмен разліковых білетаў Нацыянальнага банка на рублі ў суадносінах адзін да аднаго ў рублёвым эквіваленце (інакш кажучы, за аднаго «зайчыка» вы атрымаеце дзесяць «савецкіх» рублёў) з утрыманнем камісійнага збору ў размеры да аднаго працэнта. Абмен сумы, якая перавышае 5 тысяч рублёў, робіцца камерцыйнымі банкамі па ўзгадненню з галоўнымі ўпраўленнямі Нацыянальнага банка.

Святлана КУЛІКОВА,
БелаПАН.

У ПАМЯЦІ НАВЕЧНА

3 ліпеня — дзень вызвалення Мінска — адзначаецца ў Беларусі як свята вызвалення рэспублікі ад фашысцкіх захопнікаў. Кожны чацвёрты яе жыхар загінуў у Вялікай Айчыннай вайне. Аддаючы даніну памяці загінуўшым у баях за незалежнасць Радзімы на фронце, у партызанскім атрадзе, падполлі, канцлагерах, жыхары Беларусі адзначылі ўрачыстую дату 48-ы раз...

...Мінск, Плошча Перамогі, дзесяць гадзін раніцы. Пад гукі фанфар ваеннага аркестра да абеліска накіроўваюцца кіраўнікі Вярхоўнага Савета, урада рэспублікі, Беларускай царквы, Федэрацыі прафсаюзаў, зводныя калоны ветэранаў, прадстаўнікоў працоўных раёнаў сталіцы... Пачынаецца святочная цырымонія ўскладання вянкоў.

Змаўкаюць гукі аркестра, стукае ў сэрца жалобны адлік метранома — настае мінута маўчання. Слёзы на вачах ветэранаў, сум на тварах удзячных нашчадкаў. Урачыстым маршам праходзіць ганаровая варта воінаў. На мармур ля Вечнага агню кладуцца букеты кветак ад былых малалетніх вязняў канцлагераў, апускаецца на калені ветэран, спяшаецца да яго дзяўчынка з гваздзікамі: «Не плач, дзеда»... Ніколі не прывыкнуць да звычайнага рытуалу. Навечна застанецца ў памяці боль нязменных страт.

У гэты ж дзень вянкі і кветкі былі ўскладзены да абеліска «Мінск — город герой», на мемарыяльным комплексе «Хатынь», Кургане Славы, да брацкіх магіл і помнікаў па ўсёй рэспубліцы.

(БЕЛТА).

Прафсаюзны абед— два разы ў тыдзень

Бясплатныя абеды для трохсот самых малазабяспечаных пенсіянераў арганізаваў па выхадных днях Магілёўскі абком прафсаюза работнікаў кааператываў. У суботу і нядзелю малазабяспечаныя ветэраны працы могуць паабедаць у пэўных сталовых або атаварыць талоны на харчаванне прадуктамі і прыгатаваць іх дома. З фонду сацыяльнага страхавання на гэту дабрачынную акцыю выдзелена 150 тысяч рублёў, каб забяспечыць пенсіянераў нядзельнымі абедамі на працягу года.

Дапамогу ў восемдзесят тысяч рублёў атрымалі ад абласнога прафсаюза каапработнікаў і студэнты Магілёўскага хіміка-тэхналагічнага тэхнікума. У перспектыве — нядзельныя дабрачынныя абеды для пенсіянераў Бабруйска, Асіповіч, іншых гарадоў і раённых цэнтраў Магілёўскай вобласці.

М. НАЗАРОВІЧ,
кар. БЕЛТА.

Мінск, 3 ліпеня. Плошча Перамогі. Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

«Маўчаць больш няма сіл»

ТАК ПАЧЫНАЕЦЦА ЛЕДЗЬ НЕ КОЖНАЕ З АМАЛЬ 100 ПІСЬМАЎ, ЯКІЯ ШТОДНЯ ПРЫХОДЗЯЦЬ У АДРАС СТАНІСЛАВА ШУШКЕВІЧА. КОЖНЫ СПАДЗЯЕЦЦА, ШТО ЯГО ПІСЬМО БУДЗЕ АБАВЯЗКОВА ПРАЧЫТАНА САМІМ СТАРШЫНЁЙ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА.

Вядома ж, аднаму чалавеку гэта проста не пад сілу. Тым больш, што паток пісьмаў, як і хадакоў, няўхільна расце. Цяперашні кіраўнік беларускага парламента атрымлівае пісьмаў у тры разы больш, чым М. Дземянцей, і ў чатыры — чым Г. Таразевіч. Усяго на імя С. Шушкевіча ў маі гэтага года прыйшло больш за 1,5 тысячы пісьмаў. Не трэба думаць, што да С. Шушкевіча не даходзяць думкі і спадзяванні народа, што апарат усе пасланні ўсяляк рэтушуе і пад капірку дае казённыя адпіскі. Наконт гэтага патрабаванні даволі жорсткія. Шушкевіч асабіста распарадзіўся: кожнае пісьмо старанна прапрацоўваць, яго аўтар павінен атрымаць змястоўны адказ. І, зразумела, Старшыня ВС асабіста чытае падрыхтаваныя штотыднёвыя выбаркі са свежай пошты.

Дык пра што часцей за ўсё расказваюць у пісьмах кіраўніку рэспублікі?

Апусцім тыя з іх, дзе просяць выдзеліць зямельны ўчастак або павялічыць нормы продажу цукру ў магазінах.

Ледзь не кожнае другое пісьмо ў адрас Шушкевіча ўтрымлівае нараканні на развал Саюза ССР. Думка адназначная. **«Змова трох — нечаканая і жахлівая, нездарма ўсё адбывалася ўначы, у лесе. Навошта вы ўкралі ў нас Радзіму?»** — пытаецца Краўчанка з Кішынёва. **«Няўжо не зразумела, што СНД — гэта нязначныя кавалачкі, якія ніхто не будзе прымаць усур'ёз?»** І тут жа патрабаванне: праявіце, маўляў, Станіслаў Станіслававіч, мудрую ініцыятыву, збярыцеся зноў у пушчы і аднавіце адзінства Айчыны.

Іншыя грамадзяне ў асобе Фёдарава з Харкава патрабуюць прадоўжыць пачатае ў Белавежскай пушчы, бо гісторыя, на іх думку, прадаставіла беларусам шанц стаць, нарэшце, свабоднымі. **«Упусціце яго — так і застанецеся пад ботам 1/6 часткі зямнога шара»,** — сцвярджаюць яны.

Часта ў пісьмах гучаць настальгічныя ноткі наконт **«незаконнага разгону кампартыі».**

У процівагу ім прыходзяць пісьмы, у якіх Шушкевіча заклікаюць **«быць пільным, бо верныя ленінцы зноў выходзяць з акопаў».**

Штодзённа — пісьмы ў падтрымку ці супраць правядзення ўсебеларускага рэферэндуму. С. Шушкевіча папракаюць у нерашучасці назваць канкрэтных **«лідэраў-правакатараў», бо іх трэба выводзіць на чыстую ваду, гэтых бадзяг»** (маюцца на ўвазе ініцыятары ўсенароднага галасавання).

Тыя, хто выказваецца «за» адстаўку Вярхоўнага Савета — а такіх пісьмаў прыходзіць крыху больш — з болем ускліваюць: **«Няма больш сіл глядзець, што адбываецца ў парламенце. Да якога часу камуністычная большасць будзе прымаць законы, выгадныя для яе!»**

Цэлы паток пісьмаў адносна зямлі і прыватызацыі. І тут думкі розныя. Адны з зайздроснай упартасцю пратэстуюць супраць развалу **«саўгасна-калгаснага ладу»**, другія абураюцца тым, што **«саўгасная зямля зарастае пустазеллем, а камуністы ходзяць і пасміхаюцца».** Яны раяць Старшыні **«ствараць трывалую базу для фермерства, бо досыць быць калгаснікам жабракамі на сваёй зямлі».** Сустракаюцца і пісьмы, дзе патрабуюць **«прымусіць гараджан вярнуцца ў вёску, раздаць бясплатна зямлю».** Сустракаюцца і заклікі **«адправіць усіх дармаедаў у вёску, як гэта ў свой час зрабілі ў Кітаі».**

Шмат пасланняў з патрабаваннямі абараніць ад зладзеяў, спекулянтаў і разбою. Людзі разважаюць пра мэтазгоднасць гуманных адносін да злачынцаў.

Беларускаму кіраўніку пішуць не толькі жыхары Беларусі, але і з «гарачых кропак» — Прыднястроўя, Закаўказзя... Яны просяць садзейнічаць спыненню братазабойчых войнаў, пагаварыць наконт гэтага з кіраўнікамі «неспакойных» дзяржаў.

Падрыхтавала
Людміла КЛАСКОЎСКАЯ.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб прысваенні дыпламатычных рангаў МАЗАЙ Н. М., МАРДОВІЧУ А. А., БУБЕНУ А. М. і ВАСІЛЬЕВУ А. У.

1. Прысвоіць дыпламатычны ранг Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасланніка першага класа:

Мазай Ніне Мікалаеўне — Пастаяннаму прадстаўніку Рэспублікі Беларусь пры Арганізацыі Аб'яднаных Нацый па пытаннях адукацыі, навукі і культуры (ЮНЕСКА);

Мардовічу Анатолю Аляксандравічу — Пастаяннаму прадстаўніку Рэспублікі Беларусь пры Аддзяленні ААН і іншых міжнародных арганізацыях у Жэневе.

2. Прысвоіць дыпламатычны ранг Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасланніка другога класа:

Бубену Аляксандру Мікалаевічу — Пастаяннаму прадстаўніку Рэспублікі Беларусь пры міжнародных арганізацыях у Вене;

Васільеву Аляксандру Уладзіміравічу — намесніку Пастаяннага прадстаўніка Рэспублікі Беларусь пры ААН.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

19 чэрвеня 1992 г. г. Мінск.

Пастанова Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб сістэме атэстацыі навуковых і навукова-педагагічных кадраў у Рэспубліцы Беларусь

Заслухаўшы інфармацыю старшыні Камісіі па адукацыі, культуры і захаванню гістарычнай спадчыны Н. С. Гілевіча аб становішчы ў сістэме атэстацыі навуковых і навукова-педагагічных кадраў у Рэспубліцы Беларусь, Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь да 1 верасня 1992 г. распрацаваць і прадставіць на разгляд Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь праект Закона Рэспублікі Беларусь «Аб навуковых ступенях і навукова - педагагічных званнях у Рэспубліцы Беларусь».

2. Да прыняцця гэтага Закона карыстацца існуючымі палажэннямі.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

19 чэрвеня 1992 г. г. Мінск.

РАДЫЁФАКТ

У Літве рэзка ўзрастаюць тарыфы на паслугі і цэны. Абанементная плата, напрыклад, за кватэрны тэлефон у Вільнюсе павялічана амаль напалавіну і складае 70 рублёў у месяц. З 7 ліпеня ў сярэднім на 70 працэнтаў павышаюцца цэны на асноўныя гатункі хлеба. Яшчэ больш падаражаюць мука, крупы, макароны.

***

У сібірскім горадзе Чыце пачаты выпуск расійска-кітайскага легкавога аўтамабіля. Машына, якая атрымала назву «Сунгары», выклікала вялікую цікавасць у фермераў, уладальнікаў садовых участкаў, магазінаў, кафэ і рэстаранаў. Яе кабіна разлічана на чатыры чалавекі, а невялікая бартавая платформа прызначана для перавозкі дробных партый грузаў.

***

Караблі марскіх флатаў Садружнасці Незалежных Дзяржаў і ЗША правядуць невялікае сумеснае вучэнне ў Баранцавым моры. Гэта робіцца з мэтай адпрацоўкі перадачы і прыёму інфармацыі аб змяненні курсу і скорасці пры сустрэчах баявых караблёў двух флатоў у Сусветным акіяне.

***

У 1986 годзе, калі ішлі выкіды з чарнобыльскага рэактара, разам з радыенуклідамі ў паветра выляталі і гарачыя часцінкі, якія з'яўляюцца своеасаблівымі згусткамі радыеактыўных элементаў. Можна сказаць, што гэта мікраскапічныя кавалачкі ядзернага паліва. Лічыцца, што іх знаходзілі ў лёгкіх ліквідатараў і жыхароў зоны. Каб выявіць, так гэта ці не, у Гомелі пачала працаваць спецыяльная група вучоных з Масквы. Як сцвярджае кіраўнік групы загадчык лабараторыі Інстытута біяфізікі Міністэрства аховы здароўя Расіі Пётр Лосеў, з 20-і разгледжаных выпадкаў ні ў адным гарачых часцінак не знойдзена. Але гэта не дае падставы для самазаспакаення. Таму доследныя работы, якія, дарэчы, праводзяцца па заданню Дзяржкамчарнобыля Беларусі і, безумоўна, маюць не толькі навуковае значэнне, будуць працягвацца.

ПІВА СВЕЖАГА РАЗЛІВУ

БЯРОЗА. Калгас-аграфірма «Малеч», што ў Бярозаўскім раёне, у хуткім часе стане, відаць, багатай. Таму што кіраўніцтва калгаса па-сапраўднаму навучылася зарабляць грошы.

У пачатку года тут адкрыўся цэх па перапрацоўцы бульбы. Цяпер ён выпускае бульбяныя гранулы, зручныя для прыгатавання пюрэ.

А зусім нядаўна побач з'явіўся цэх па варцы піва. І першую партыю малецкага напітку прадэгуставалі.

Абсталяванне для варкі піва прыйшло з прадпрыемстваў, якія ў выніку канверсіі перайшлі на выраб «мірных» тавараў, а асноўны яго кампанент — солад — па рыначных цэнах закупілі на Украіне.

ЦЯЖКІ ШЛЯХ З ЗАПОЮ. І ДАРАГІ

Гэтымі днямі ў 32-м наркалагічным аддзяленні Рэспубліканскай псіхіятрычнай бальніцы («Навінкі») адкрыта першая ў Беларусі камерцыйная палата. Звычайны курс зняцця пацыента з «белага каня» і наступнае лячэнне працягваецца 3—4 тыдні. Працэс гэта зацяжны, але бясплатны. У камерцыйнай жа палаце пацыенту дапамагаюць выйсці з запою за тры—пяць дзён. Хутка — але за грошы. Кошт койка-месца ў суткі — 250 рублёў.

ВЫШЭЙШАЯ ПЛАТНАЯ АДУКАЦЫЯ: «МАЗГІ» СУПРАЦЬ ГРОШАЙ

ГРОДНА. Сіндром платнай вышэйшай адукацыі захліснуў мясцовы універсітэт. Прычым ідзе ён адначасова па двух напрамках.

Згодна з першым, за грошы магчыма атрымаць дадатковую адукацыю. Абыдзецца яна прыкладна ў 8 тысяч рублёў у год, але залічэнне адбываецца без экзаменаў, а форма навучання — толькі завочная. Другі напрамак адкрываецца перад абітурыентам тады, калі апошні вытрымлівае экзамены, але не праходзіць па конкурсу. Тады «пацярпеўшага» мае права накіраваць на вучобу ў ГрДУ якое-небудзь прадпрыемства (у тым ліку і недзяржаўнае), заключыўшы з універсітэтам дагавор і аплаціўшы вучобу ў размеры каля 20 тысяч у год па сённяшніх цэнах. Такі студэнт залічваецца звыш плана на любы факультэт.

Дарэчы, падобныя «прыбытковыя» залічэнні практыкуюць і іншыя вышэйшыя навучальныя ўстановы Беларусі, аб чым «Звязда» паведамляла ўжо. З аднаго боку, такія дзеянні зразумелыя — «ачагі навукі» ідуць на любыя меры дзеля таго, каб папраавіць сваё фінансавае становішча. Аднак мала хто сур'ёзна задумваецца аб адваротным боку падобнага «медаля», аб тым, што цяпер галоўным крытэрыем пры паступленні ў ВНУ ўсё часцей становяцца не мазгі, а тлусты кашалёк. І яшчэ аб тым, што са сцен ВНУ будуць выпускацца адпаведныя «дыпламаваныя» спецыялісты, якія замест ведання беларускай мовы, фізікі ці геаграфіі будуць ведаць толькі курс валют, а замест таго, каб упэўнена трымаць у руцэ скальпель, палічаць за лепшае ўпэўнена вадзіць уласны «Мерседэс».

Станіслаў СУЛКОЎСКІ.

З законам «Аб прыватызацыі жыллёвага фонду ў Рэспубліцы Беларусь» мы ўсе азнаёміліся яшчэ ў красавіку. Амаль квартал быў у распараджэнні ведамстваў, абавязаных распрацаваць механізм яго рэалізацыі.

Гэтымі днямі Савет Міністраў нарэшце зацвердзіў палажэнне «Аб прыватызацыі жылых памяшканняў у дамах дзяржаўнага і грамадскага жыллёвага фонду, іх абслугоўванні і рамонце». У хуткім часе яно, відаць, будзе абнародавана. А пакуль карэспандэнт БЕЛТА папрасіў унесці яснасць у некаторыя прыватызацыйныя пытанні міністра жыллёва-камунальнай гаспадаркі Рэспублікі Беларусь Барыса БАТУРУ.

ЗАКОН ДЗЕЙНІЧАЕ—ПРЫВАТЫЗУЙЦЕ

Урок жыццёвай арыфметыкі дае міністр жыллёва-камунальнай гаспадаркі Беларусі Барыс БАТУРА

— Такім чынам, з 1 ліпеня закон дзейнічае. Барыс Васільевіч, куды ж іменна звярнуцца чалавеку, якому надакучыла роля кватэранаймальніка і які марыць стаць уласнікам займаемай кватэры?

— Адрас указаны ў законе. Для набыцця ва ўласнасць займаемай кватэры ў доме дзяржаўнага або грамадскага жыллёвага фонду вам трэба падаць заяву па месцы пражывання ў выканаўчы камітэт мясцовага Савета народных дэпутатаў або адміністрацыі прадпрыемства, аб'яднання арганізацыі — у залежнасці ад таго, у чым веданні знаходзіцца жылы дом. Нагадаю, што папярэдне павінна быць атрымана пісьмовая згода ўсіх пражываючых у кватэры паўналетніх членаў сям'і. Тэрмін разгляду заявы таксама дакладна агавораны ў законе — два месяцы, пасля заканчэння якіх павінен быць атрыманы канкрэтны вынік. Гэта значыць, калі чалавек прыватызуе кватэру, да гэтага часу яму абавязаны выдаць усе належныя дакументы.

Акрамя ўказаных у законе жылых памяшканняў, не падлягаюць прыватызацыі дамы і кватэры, якія знаходзяцца на забруджанай у выніку катастрофы на Чарнобыльскай АЭС тэрыторыі. Маюцца на ўвазе зоны эвакуацыі і першачарговага адсялення.

Першы этап прыватызацыі — надзяленне ўсіх грамадзян Рэспублікі Беларусь так званай жыллёвай квотай. Яна ўводзіцца як сродак кампенсацыі насельніцтву за ўкладзеную працу ў стварэнне жыллёвага фонду рэспублікі. Размер яе выражаецца ў рублях. Аднак пры гэтым абмену на наяўныя грошы квота не падлягае. Зацверджаныя спісы грамадзян, надзяляемых жыллёвай квотай, перадаюцца выканкомамі ва ўстановы ашчаднага банка, якія і будуць выдаваць імянныя прыватызацыйныя чэкі «Жыллё». Яны з'яўляюцца дзяржаўным пасведчаннем аб праве іх уладальніка на долю бязвыплатна перадаваемага жылля. Незалежна ад месца выдачы, чэкі выкарыстоўваюцца грамадзянамі рэспублікі на ўсёй яе тэрыторыі. Іх можна аб'ядноўваць, дарыць і перадаваць у спадчыну, што засведчваецца ў натарыяльным парадку. Выкарыстанне квоты дакладна агаворана і ў законе, і ў палажэнні. Перш за ўсё гэта, вядома ж, прыватызацыя жылля. Квоту можна таксама абмяняць на каштоўную паперу, аплаціць ёю паявы ўзнос у ЖБК, выкарыстаць для прыватызацыі зямлі і асноўных фондаў у працэсе раздзяржаўлення і прыватызацыі дзяржаўнай уласнасці, для фінансавання жыллёвага будаўніцтва пры індывідуальнай забудове. Калі грамадзянін жадае адразу прыватызаваць займаемае жылое памяшканне, афармленне імянных прыватызацыйных чэкаў не абавязковае. Падставай для частковага або поўнага пагашэння кошту кватэры служыць выпіска з рашэння выканкома з указаннем сумы жыллёвай квоты.

— І якія ж памеры жыллёвых квот?

— У пастанове ўрада «Аб зацвярджэнні Палажэння аб прыватызацыі жылых памяшканняў у дамах дзяржаўнага і грамадскага жыллёвага фонду, іх абслугоўванні і рамонце» вызначана базавая квота ў памеры 650 рублёў на аднаго чалавека. Яна належыць кожнаму грамадзяніну рэспублікі, уключаючы і дзяцей. Квоты непаўналетніх, якія жывуць у сям'і, падсумоўваюцца з квотай аднаго з бацькоў, а пры іх адсутнасці — з квотай паўналетніх членаў сям'і. Грамадзяне. якія ўступілі ў шлюб або паступілі на работу ў прадугледжаных заканадаўствам выпадках да дасягнення васемнаццацігадовага ўзросту, могуць прыватызаваць займаемыя імі кватэры з часу ўступлення ў шлюб або паступлення на работу. Ваеннаслужачыя тэрміновай службы, студэнты і іншыя грамадзяне Беларусі, якія часова адсутнічаюць, афармляюць жыллёвыя квоты па месцы асноўнага пражывання, згодна з прадастаўленымі даведкамі або броняй.

За кожны год агульнага працоўнага стажу, набытага да 1 студзеня 1992 года, налічваецца жыллёвая квота ў памеры 120 рублёў. Максімальны агульны працоўны стаж, прымаемы ў разлік для яе налічэння, у мужчын — 45 гадоў, у жанчын — 40. Жыллёвая квота непрацуючых інвалідаў з дзяцінства налічваецца зыходзячы з таго, што іх агульны працоўны стаж разлічваецца з узросту 16 гадоў да 31 снежня 1991 года. Тым, хто выйшаў на льготную пенсію па ўмовах працы і за выслугу гадоў, непрацуючым інвалідам, якія сталі імі ў выніку атрыманай на вытворчасці траўмы, агульнага захворвання, а таксама пры выкананні дзяржаўных або грамадскіх абавязкаў, пры налічэнні жыллёвай квоты дадаткова да працоўнага стажу прыбаўляецца колькасць гадоў да дасягнення імі агульнаўстаноўленага пенсіённага ўзросту.

Як і сказана ў законе, квоты грамадзян, якія маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў або пачалі індывідуальнае будаўніцтва пасля 1 студзеня 1992 года, будуць індэксавацца — з улікам росту кошту будаўніцтва. У сувязі з гэтым устаноўлены сярэднестатыстычны кошт будаўніцтва аднаго квадратнага метра агульнай плошчы жылля на 31 снежня 1991 г. у памеры 490 рублёў. Разбяром невялікі прыклад. Дапусцім, грамадзянін, які мае патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў, атрымае кватэру праз два гады. Дапусцім, што фактычны кошт будаўніцтва аднаго квадратнага метра жылля агульнай плошчы складзе 4.900 рублёў. Калі ён захоча прыватызаваць гэту кватэру, то яго квота будзе праіндэксавана ў 10 разоў (4.900 дзелім на 490). Гэтыя індэксы будуць разлічвацца нашым міністэрствам штогод і прадастаўляцца на зацвярджэнне ў Саўмін.

Пры ацэнцы кошту жылля бяруцца пад увагу таксама такія паказчыкі, як спажывецкія якасці самога жылля і спажывецкія якасці навакольнага асяроддзя. Першыя ўлічваюць, напрыклад, на якім паверсе размешчана кватэра, сумежнасць пакояў, сумешчанасць санвузлоў, адсутнасць ліфтаў, смеццеправодаў і да т. п. Другія — развітасць інфраструктуры, блізкасць прыпынкаў грамадскага транспарту, загазаванасць і іншыя экалагічныя паказчыкі. У прыватнасці, значэнне індэкса каштоўнасці навакольнага асяроддзя можа змяняцца ў межах ад 0,6 да 1,2— яго канкрэтны памер вызначаецца на месцах. Такім чынам, кошт кватэры вызначаецца зыходзячы з балансавага кошту за мінусам зносу і з улікам спажывецкіх якасцей.

— Аднак, як кажуць, для большай нагляднасці, давайце разбяром які-небудзь канкрэтны прыклад...

— Добра, возьмем сям'ю з чатырох чалавек, якія маюць трохпакаёвую кватэру агульнай плошчай 70 квадратных метраў. Іх базавая квота складае 2.600 рублёў (650 памнажаем на 4). Возьмем сярэдні стаж у мужа і жонкі, напрыклад, па 20 гадоў, разам — сорак. Памнажаем на 120, атрымаецца 4.800 рублёў. Прыбаўляем гэту суму да 2.600, атрымліваецца 7.400 рублёў. Такі памер агульнай квоты гэтай сям'і. Калі ўлічыць, што сярэдні кошт аднаго квадратнага метра ў мінулым годзе складаў 260 рублёў, то ўзятая для прыкладу трохпакаёвая кватэра ацэньваецца ў 18 тысяч 200 рублёў (70 метраў памнажаем на 260). Значыць, гэтай сям'і застаецца даплаціць 10.800 рублёў, і кватэра стане іх уласнасцю. Зыходзячы з таго, што даплата будзе праводзіцца па цэнах 91-га года, а зарплату муж і жонка атрымліваюць ужо ў некалькі разоў павялічаную, сума, згадзіцеся. атрымліваецца не такая ўжо вялікая. Тым больш, што выплачваць яе можна і ў растэрміноўку. А ў кагосьці яшчэ і дзяржава застанецца ў даўгу.

— Ці не будуць у сувязі з павальнай прыватызацыяй ліквідаваны чэргі на атрыманне жылля?

— Закон гэта выключае. Для маючых патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў захоўваецца парадак, які дзейнічаў раней, гэта значыць—тая ж чарга ў выканкоме. Акрамя таго, у пастанове Вярхоўнага Савета па ўвядзенню закона ў дзеянне ёсць даручэнне ўраду ўнесці на разгляд у парламент нацыянальную праграму па забеспячэнню жыллём насельніцтва рэспублікі. Такая праграма цяпер рыхтуецца. Несумненна, дзяржава павінна ўзяць на сябе абавязацельствы па забеспячэнню жыллём сацыяльна неабароненых слаёў насельніцтва, людзей з невялікімі даходамі. Са свайго боку наша міністэрства ўнесла ў Савет Міністраў прапанову па пазабюджэтнаму інвесціраванню будаўніцтва жылля для тых, хто яго не мае. Гэта і прыцягненне сродкаў, атрыманых ад прыватызацыі, ад выкарыстання залогавых банкаў, сістэмы аўдыта і натарыяльных кантор. Я лічу, што трэба стварыць для гэтых мэт дзяржаўна-камерцыйную структуру, якая б узяла на сябе кантроль або нават абавязацельствы па інвесціраванню будаўніцтва жылля для маючых у ім патрэбу.

— Ці хопіць сіл у тых жа выканкомах, каб асвоіць такі велізарны аб'ём разліковых аперацый?

— Мы думаем, што асаблівых праблем тут не будзе. Усе гэтыя структуры ёсць, трэба толькі граматна арганізаваць іх работу, каб усё-такі тыя тэрміны, якія вызначаны законам, вытрымліваліся. Для гэтага і прапанавана ў палажэнні выканкомам, прадпрыемствам, аб'яднанням і арганізацыям, у чым веданні знаходзіцца жыллё, стварэнне спецыяльных гаспадарчаразліковых агенцтваў для вырашэння ўсіх гэтых пытанняў. Акрамя таго, наша міністэрства ў школе бізнесу і развіцця персаналу на базе кафедры гарадской гаспадаркі Акадэміі кіравання пры Саўміне рэспублікі арганізуе навучанне спецыялістаў для правядзення прыватызацыі жылля. Каб гэты працэс праходзіў нармальна, патрэбны кваліфікаваныя кадры на месцах. Праўда, малавата сіл у натарыяльных канторах. Але, як запэўніў міністр юстыцыі, цяпер прыкладаюцца пэўныя намаганні, каб умацаваць гэтыя службы, крыху іх расшырыць.

Вёў інтэрв'ю Віктар КУКЛОЎ, кар. БЕЛТА.

ПРАДПРЫМАЛЬНІК БЕЛАРУСІ:

КУПАЕЦЦА ЯК ВАРЭНІК У МАСЛЕ ЦІ ЗАХЛІПАЕЦЦА Ў МОРЫ ПРАБЛЕМ?

На пытанні нашага карэспандэнта адказвае віцэ-прэзідэнт Саюза прадпрымальнікаў Рэспублікі Беларусь, выконваючы абавязкі прэзідэнта Міжнароднага саюза прадпрымальнікаў будаўнічага комплексу Міхаіл ШАВЕЛЬЗОН.

Нарадзіўся ён у 1958 годзе ў Мінску. Пасля заканчэння Беларускага політэхнічнага інстытута працаваў інжынерам у сістэме Мінскіх цеплавых сетак, дзе займаўся наладкай цеплаізаляцыйных канструкцый. Без адрыву ад асноўнай работы абараніў дысертацыю на атрыманне вучонай ступені кандыдата тэхнічных навук.

М. Шавельзон — адзін з заснавальнікаў першага ў рэспубліцы аб'яднання прадпрымальнікаў — Саюза кааператываў БССР. У кааператыўным руху прайшоў усе ступені, ад вадзіцеля-экспедытара, начальніка цэха да старшыні кааператыва.

— Міхаіл Ісакавіч, як жывецца прадпрымальнікам у Рэспубліцы Беларусь?

— Тое, што было да лютага гэтага года, і ўспамінаць не хочацца. Прадпрымальнікаў таптаді, зневажалі, ім, дзе толькі маглі, перакрывалі кісларод. Цяпер стала крыху лягчэй, удалося наладзіць партнёрскія адносіны з урадам. А вось з Вярхоўным Саветам агульную мову знайсці значна больш складана...

— Многія нашы суграмадзяне пераканаты, што прадпрымальніцкія структуры нічога не даюць людзям, а толькі выцягваюць прыбытак: там, маўляў, такіх майстроў хоць адбаўляй. Чым бы вы маглі абвергнуць гэта меркаванне?

— Лічбамі. У 1987 годзе прадпрымальнікі рэспублікі выраблі прадукцыі на 20 мільёнаў рублёў, у 1988-м — на 350 мільёнаў, у 1989-м — на 750 мільёнаў, у 1990-м — амаль на 1,5 мільярда, у 1991 годзе — на 4,5 мільярда па цэнах 1991 года. Цяпер у Беларусі каля 50 тысяч недзяржаўных прадпрыемстваў, на іх працуе больш за паўмільёна чалавек.

— Што, на ваш погляд, тармозіць развіццё прадпрымальніцтва ў рэспубліцы?

— Прычын шмат, вось толькі некаторыя з іх. Мы стаміліся ад шарахання заканадаўцаў. Сёння яны дазваляюць заключаць дагаворы, заўтра — забараняюць, устанаўліваюць штрафныя санкцыі. Ва ўсіх краінах уведзены пошліны на ўвоз тавараў, у нас — на іх вываз. Вось ужо сапраўды: па частцы абсурду мы наперадзе ўсёй планеты.

Нельга эфектыўна займацца эканамічнай дзейнасцю, не маючы стабільных законаў, хоць бы на пяць гадоў наперад.

А фінансава-крэдытная сістэма? У цывілізаваным свеце, калі банк своечасова не аплаціў плацёжнае даручэнне, гэта надзвычайнае здарэнне. А ў нас? Патрэбны месяцы, каб знайсці свае грошы ў банку. Гэта звычайныя «рабочыя моманты».

Не драўляныя, а металічныя палкі ў колы прадпрымальнікам ставіць падатковая палітыка. Яна — магутны інструмент у руках чыноўнікаў. Мяжа разумнай дастатковасці падатку 32—35 працэнтаў. А што ў нас? Часам даходзіць да 83 працэнтаў.

Павінен, нарэшце, запрацаваць антыманапольны камітэт. Разгарнуцца яму няпроста: у рэспубліцы больш за 90 працэнтаў прадпрыемстваў знаходзяцца ў руках дзяржавы.

Адна з найвастрэйшых праблем — прыватызацыя.

— Ці не выкарыстаць нам чэхаславацкі вопыт?

— Ні ў якім разе. Там дапусцілі да прыватызацыі ўсіх, уключаючы чужаземцаў. Спахапіліся, ды позна. Мяне далёка не заўсёды пераконваюць спасылкі на замежных экспертаў.

Я прытрымліваюся канцэпцыі трохэтапнай прыватызацыі. Устойліва працуючыя прадпрыемствы не кранаць, з «плаваючымі» ўважліва разабрацца. Трэцюю групу — стратныя — неадкладна прыватызаваць.

— Вось будзе раздолле для ценевікоў...

— Іх можна адсячы. Нядаўна ў Гродне на аўкцыёне прадаваліся машыны замежных марак. Як толькі аб'явілі, што неабходна запоўніць дэкларацыю, палавіна «жадаючых» пакінула залу.

— Цяпер у грамадстве кіпіць напал небывалых страсцей, людзі ідуць адзін супраць аднаго. Нярэдка абвінавачваюць у гэтым з'яўленне прыватнай уласнасці. Яна, маўляў, яблык разладу. Міхаіл Ісакавіч, вы не адчуваеце дакораў сумлення?

— Адносіны да прадпрымальнікаў мяняюцца літаральна на вачах. Гэта не перабольшанне. Як паказалі вынікі апытання, многія людзі вераць прадпрымальнікам, якія адзіныя цяпер ведаюць, чаго хочуць.

— Якая сярэдняя зарплата ў беларускага прадпрымальніка?

— Яна меншая, чым у дзяржаўных чыноўнікаў. Таму некаторыя з іх падабрэлі да нас у апошні час.

— А цяпер хацелася б задаць пытанні чыста жыццёвага характару. Дзе лічыце за лепшае праводзіць адпачынак?

— Адпачываю не больш за 7—9 дзён. І не на Багамскіх астравах. А вось з'ездзіць на паўвостраў Крым пакуль што па кішэні.

— Які падарунак купілі сваёй жонцы да 8 Сакавіка?

— Прывёз ёй кітайскую парфуму. Быў там якраз у камандзіроўцы.

— Цяпер пайшла мода на целаахоўнікаў. У нашага былога прэзідэнта М. Гарбачова іх ажно два дзесяткі—цэлы ўзвод. Бравымі хлопцамі з пісталетам пад пахай абзавяліся і многія эстрадныя зоркі. А як вы, Міхаіл Ісакавіч? Ці звяртаецеся да паслуг целаахоўнікаў?

— Наконт гэтага ў мяне галава не баліць. Абыходзіўся і абыдуся без целаахоўнікаў. Імі, лічу, абзаводзяцца тыя, хто мае багацце ці дрыжыць за сваё жыццё.

Так думае, так жыве Міхаіл Шавельзон. А яго калегі? Мы пагутарылі з некаторымі з іх, прозвішчы па зразумелых прычынах не называем.

Прадпрымальнік К.

— Працаваў інжынерам на заводзе. Надакучыла лічыць капейкі, выслухоўваць папрокі жонкі і цешчы. У прадпрымальніцтва пайшоў з жаданнем і надзеяй. Пачаў займацца міжнароднымі здзелкамі — адкрыў свой Кландайк. Жыву цяпер па-чалавечы. Купіў «відзік», «Жыгулі», «Вартбург». Мог бы і «Мерседэс», ды не хачу «свяціцца», мець справу з крутымі хлопцамі.

Вядомы расійскі прадпрымальнік Канстанцін Баравой неяк падаў думку аб інтэрнацыянале прадпрымальнікаў. Яна мне спадабалася. Хачу некалькі мільёнаў рублёў абмяняць на долары, каб адкрыць сваю справу за мяжой.

Прадпрымальнік В.:

— Завёз у вёску сто кубаметраў лесу, рубероід, шыфер. Хацеў пабудаваць хлеў для адкорму бычкоў. У адзін з дзён мне пусцілі «чырвонага пеўня». Усё згарэла дашчэнту. Куды цяпер падацца? У Дуброўскія?

Прадпрымальнік С.:

— Што больш за ўсё нам перашкаджае? Мафія, яе «хросныя бацькі». Іх недзе каля трох тысяч чалавек. Але, на жаль, існуючае заканадаўства не дае магчымасці прыцягнуць да адказнасці ўсіх вінаватых. Бо лідэры арганізаванай злачыннасці не ўчыняюць ніякага канкрэтнага злачынства, яны займаюцца кіраўніцкімі і ідэалагічнымі функцыямі, спрыяюць злачыннасці ў цэлым. А стратэгаў пакуль што не судзяць.

Наша мафія ўжо пайшла за мяжу. Даволі паспяхова дзейнічаюць нашы бандыты на польскім рынку. Пад іх кантролем знаходзіцца падпольны аўтамабільны бізнес на тэрыторыі Польшчы, незаконныя валютныя аперацыі і нават такая пікантная сфера, як экспарт прастытутак. Паступае інфармацыя аб дзеяннях злачынных груповак з былога СССР на тэрыторыі ЗША, Ізраіля, краін Еўропы і Азіі.

Паспрабуй разгарніся, прыціснуты жалезнай пятой мафіі.

Прадпрымальнік Г.:

— Што п'ю? Звычайную гарэлку. «Браць на грудзі» даводзіцца шмат. А што зробіш? Без «вогненнай вадзіцы» нічога не дастаць, не прарваць кругавую абарону чыноўнікаў.

Грошы ёсць, здароўя няма.

Прадпрымальнік П.:

— Дзе лячуся? Да маіх паслуг лепшыя ўрачы рэспублікі. На долары ляцяць, як мухі на мёд. Адбою няма.

Былы сулагернік па Калыме нядаўна сказаў мне: «Ты да ста гадоў пражывеш». Я спачатку ўсміхнуўся, а потым прыгадаў: сябар мой ніколі не жартаваў, быў у зоне «аўтарытэтам».

Прадпрымальнік Т.:

— Заканчваю будаваць асабняк. Затраціў на яго амаль два мільёны. Ці шкада грошай? Не. Калі мяне папракаюць у купецкіх замашках, я адказваю: «Расплюшчыце вочы шырэй, паглядзіце, што робяць многія начальнікі. Грабуць, што падобнае былым партакратам і не снілася». Гэты «беспредел» накатваецца, як чума...

Адзін мой знаёмы старшыня калгаса пабудаваў пяць асабнякоў. У самых маляўнічых месцах, а якая архітэктура... Але самае каштоўнае — капітал. Яму цяпер ні пракурор, ні Вярхоўны Савет не страшныя. Час зараз такі — суцэльнае патуранне.

А я затрачваю свае, кроўныя. Камар носу не падточыць.

Прадпрымальнік М.:

— Ніяк не магу вырвацца ў адпачынак. Усё справы, справы. А маці піша, кліча: прыязджай хутчэй, сена трэба касіць, бульбу акучваць.

Машыны няма, дачы таксама. Амаль увесь прыбытак затрачваю на пашырэнне вытворчасці. Вельмі хачу купіць дзецям маёй вёскі камп'ютэр, няхай яны хоць на паўкрока наблізяцца да сваіх равеснікаў з ЗША, Японіі, Германіі.

Гутарыў Барыс ДОЎГАЛЬ.

Гадоў колькі назад нас пераконвалі, што галоўнай пагрозай нашаму шпаркаму руху да светлай будучыні з'яўляюцца падкопы буржуазнай прапаганды, злосныя спробы затлуміць нашу цнатлівую рабоча-сялянскую свядомасць і навязаць свой заганны спосаб жыцця. Цяпер маем новае пудзіла, ад якога нямее значная частка грамадства — рынак. Ім пужаюць тых, хто і так даўно жыве ў здранцвелым чаканні — рэальных і патэнцыяльных беспрацоўных, бяздомных, тых, хто не абцяжараны ніякай уласнасцю. Але страх — не лепшы дарадца і памочнік. Калі, вядома, мы не выбіраем для сябе такую звыклую ролю чакальнікаў даброт ад дзяржавы, улад усіх узроўняў, заезджых дабрадзеяў. Рынак — гэта дзеянне. А любое дзеянне карыснае тады, калі грунтуецца на ведах, на разуменні, а не на сляпым рэфлексавым адмаўленні. Таму сёння нашы субяседнікі — тыя, чые меркаванні, парады, ды і вопыт могуць дапамагчы нам не разгубіцца, не аказацца на абочыне, каб потым крыўдзіцца на ўвесь белы свет. Няхай тая сістэма ўзаемаадносін, якую мы назвалі рынкам, не дабівае нас, а будзіць заржавелы за гады татальнага разгаспадарвання механізм кемлівага, граматнага дзеяння. Цяпер гэта ўсё больш залежыць ад нас саміх.

Фотакалаж Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

Колькі я сябе памятаю — у нас заўсёды не хапала рабочых рук. Менавіта так і фармулявалася. Гучала гэта досыць дзіўна — здаецца, калі не хапае рук, павінна не хапаць і ратоў. Але з апошнімі ўсе было ў парадку, прынамсі, вострага недахвату іх ніколі не адчувалася.

У нас было: «Прадпрыемства запрашае на работу...» У іх, за «жалезнай заслонай», — «Чалавек з Пятай авеню», тыповы амерыканскі беспрацоўны, варты ўсесаюзнага спачування (які, між тым, меў прэтэнзію жыць на самай фешэнебельнай вуліцы Нью-Йорка).

Але — дачакаліся! Беспрацоўныя з'явіліся і ў нас. Праўда, пакуль што няшмат. Няўжо рынак запрацаваў? Крыўдна, калі гэта застанецца адзіным сведчаннем яго прысутнасці ў нашай эканоміцы. Час пакажа.

А пакуль што былыя бюро па працаўладкаванню ператвораны ў цэнтры занятасці насельніцтва і ўжо выплачваюцца першыя дапамогі па беспрацоўю.

Карэспандэнт «Звязды» гутарыць з дырэктарам Мінскага гарадскога цэнтра занятасці насельніцтва Мікалаем СТУКАЧАМ.

БЕСПРАЦОЎЕ: ЯШЧЭ ПАГРОЗА АЛЬБО ЎЖО РЭАЛЬНАСЦЬ?

Гэта смешна, але беспрацоўныя з нас таксама дрэнныя

— Непрацуючыя ў нас былі і раней. Тыя ж «бомжы», алкаголікі... Але беспрацоўем гэта не называлася, бо ў краіне сацыялізму павінна была быць поўная занятасць. А хто не працуе — той не есць.

Сёння ў гэтым пытанні рэчы называюцца сваімі імёнамі. Да таго ж у выніку пераходу да новых эканамічных адносін «лішнімі» (хаця я б так іх не называў) становяцца ўжо не толькі тыя, хто адмаўляецца працаваць. У выніку крызісу ў эканоміцы, спаду вытворчасці, калі рвуцца сувязі паміж дзяржавамі, бескантрольна растуць цэны на сыравіну, парушаецца сістэма ўзаемаразлікаў і г. д., дзяржава ўжо не ў стане забяспечыць работай усіх здольных працаваць.

— Колькі зараз у Мінску беспрацоўных?

— 2.123 чалавекі. Але гэта людзі, якім афіцыяльна прысвоены статус «беспрацоўных» з выплатай дапамогі. Рэальна ж работу страчвае значна большая колькасць людзей. За шэсць месяцаў да нас звярнулася звыш 13 тысяч чалавек. Але далейшы іх лёс быў розны: каля 20 працэнтаў нашы службы працаўладкавалі, прыкладна 40 працэнтаў нарэшце знайшлі работу самі, 20—25 працэнтаў пераразмеркаваліся ўнутры сваіх прадпрыемстваў і арганізацый. Скажам, быў майстар — перайшоў на месца рабочага. Апрача гэтага, мы некага адпраўляем на грамадска карысныя работы і на перападрыхтоўку. І толькі тыя, для каго нічога не знайшлося, лічацца беспрацоўнымі і атрымліваюць дапамогу.

— Доўга?

— У адпаведнасці з законам — да 26 тыдняў, практычна паўгода.

— Хто ён, сённяшні беспрацоўны?

— На 92 працэнты нашы беспрацоўныя — інжынеры, прычым з лепшых — электроншчыкі, оптыкі, радыёінжынеры, з тых, што раней працавалі на «абаронку». Гэта крыўдна.

— Якія ў іх шанцы на работу па спецыяльнасці?

— На 1 чэрвеня ў нас было каля 4 тысяч вакансій. З іх, на жаль, толькі 380—інжынерна-тэхнічных работнікаў. Рабочымі спецыяльнасцямі мы можам забяспечыць усіх, а вось на адно месца інжынера — больш за 12 прэтэндэнтаў.

— Атрымліваецца, што рабочых рук (у літаральным сэнсе) па-ранейшаму не хапае?

— Так. Нават тыя заводы, дзе ідзе скарачэнне, абвяшчаюць аб вакансіях па рабочых спецыяльнасцях — маторны завод, шарыкападшыпнікавы, МАЗ, завод шасцерань і некаторыя іншыя. А вось для «ітээраў» там месц няма.

Многім застаецца адно — перавучвацца. Мы досыць паспяхова працаўладкоўваем бухгалтараў — навучылі ўжо тры групы. З развіццём прадпрымальніцтва попыт на бухгалтараў павялічваецца, прычым не толькі ў камерцыйных структурах, але і ў дзяржаўных, за кошт таго, што вопытныя кадры ідуць адтуль у бізнес, вызваляючы месцы для нашых навучэнцаў.

Яшчэ мы знайшлі агульную мову з гарадскім упраўленнем Ашчадбанка, і дзве групы — 76 жанчын — перавучваем на касіраў-кантралёраў. Нармальная жаночая спецыяльнасць. Дарэчы, каля 80 працэнтаў беспрацоўных — менавіта жанчыны.

— Якога, калі не сакрэт, узросту?

— У сярэднім ад 30 да 40 гадоў — самая актыўная частка.

— Мажліва, на мяне нехта пакрыўдзіцца, але я лічу, што беспрацоўныя жанчыны — не такая вялікая бяда. Жанчына наогул не павінна працаваць. Дакладней — павінна, калі яна выдатны спецыяліст, цалкам сябе рэалізуе ў любімай прафесіі і г. д. А калі маладыя жанчыны-маці кожны дзень на 9 гадзін кідаюць дзяцей. сядзяць у сваіх установах. пляткараць, п'юць гарбату з булкамі і ўдзесяцёх выконваюць справу, разлічаную на аднаго работніка,—гэта ідыятызм. Хай бы лепей у хаце гаспадарылі.

— Згодзен з вамі, жанчына павінна ў першую чаргу быць гаспадыняй, выхоўваць дзяцей і, калі хоча, выконваць нейкія грамадскія абавязкі. Але неабходная ўмова: трэба, каб яе муж зарабляў значна лепей, чым сёння. А калі мужа няма, каб нармальныя ўмовы для жыцця і выхавання дзяцей ёй стварыла дзяржава.

— Я чуў, што былыя чыноўнікі (назавём так умоўна тых, хто працаваў за сталом), страціўшы сваю работу, ніколі не згаджаюцца працаваць фізічна. І перавучвацца жадаюць толькі на чыноўнікаў. Ці так гэта?

— Наш цэнтр сумесна з гаспадаркамі Крупскага, Пухавіцкага і Мінскага раёнаў распрацаваў праграму сезонных работ для беспрацоўных. Прадугледзелі ўсё — нармальнае жыллё, добрае харчаванне, прыстойна аплачваемыя работы з красавіка па лістапад. І што вы думаеце? Народ амаль не ідзе. Мы туды накіравалі 219 чалавек, а ўладкавалася каля васьмідзесяці. Нават тыя, хто вырас у вёсцы, не хочуць рук запэцкаць.

Асаблівае нежаданне працаваць фізічна выказваюць людзі з сярэдняй тэхнічнай адукацыяй. Мы па закону можам прапаноўваць ім рабочыя спецыяльнасці. Не ідуць. Лепей будуць дапамогу па беспрацоўю атрымліваць.

У нас так прынята, што разам з дыпломам аб сярэдняй спецыяльнай альбо вышэйшай адукацыі чалавек аўтаматычна атрымлівае нейкі пажыццёвы сацыяльны статус, ніжэй якога спусціцца — ганьба. Толькі 6—10 працэнтаў гатовы ісці на аплачваемыя грамадскія работы. З такой псіхалогіяй ў рынак увайсці грамадству будзе цяжка.

— Які памер дапамогі па беспрацоўю?

— Ад 1.000 да 2.000 рублёў. Сума дапамогі залежыць ад папярэдняга заробку, стажу работы і г. д. Як бачыце, вышэйшы ўзровень дапамогі не надта адрозніваецца ад зарплат у некаторых галінах — у культуры, навуцы, іншых. Нашы зарплаты наогул слаба стымулююць працоўную актыўнасць. Ва ўсім свеце кошт рабочай сілы высокі, затраты на яе ў сабекошце прадукцыі складаюць 50 і болей працэнтаў. Па Мінску ж у прамысловасці гэта лічба — 9 працэнтаў, у будаўніцтве — 29. Такія заробкі не здольныя прымусіць працаваць прадукцыйна і апасацца «сесці» на дапамогу па беспрацоўю.

— Які ў Мінску ўзровень беспрацоўя?

— На 19 чэрвеня ён склаў 0,22 працэнта. Але да канца года чакаецца 2,5—3 працэнты, ён вырасце ў 10 разоў.

— І дасягне ўзроўню беспрацоўя Японіі, чыя эканоміка на ўздыме.

— А таксама Швецыі і Аўстрыі. Але вымяраць стан нашай эканомікі па шкале Фібаначы (0—3 працэнты беспрацоўных — працвітанне эканомікі, 3—5 працэнтаў—уздым, 5—8 працэнтаў — спад, 8—13 працэнтаў — крызіс, 13—21 працэнт — востры крызіс і г. д.) несур'ёзна. Асноўнае беспрацоўе ў нас не афіцыяльна прызнанае, а латэнтнае (схаванае). Чым, як не беспрацоўем, назваць становішча, калі МТЗ, 30-тысячны калектыў, замест 5 рабочых дзён працуе чатыры? Калі прастойваюць «Гарызонт» і іншыя? Хіба гэта не беспрацоўе?

Але возьмем афіцыяльную лічбу — 0,22 працэнта. У лютым было 0,07 працэнта. За пяць месяцаў рост у тры разы. Да канца года прагноз — яшчэ ў 10. Бачыце тэндэнцыю? Дадайце сюды выпускнікоў ВНУ, якіх, паводле неафіцыяльных даных, размеркавана ўсяго 12 працэнтаў. Яны ж таксама да нас прыйдуць.

— Што ў гэтых умовах можа рабіць ваш цэнтр?

— Мы дапамагаем у працаўладкаванні, аказваем юрыдычную дапамогу, сацыяльную — выплаты. У якасці дапамогі па беспрацоўю ў гэтым годзе людзям выплачана каля 4 мільёнаў рублёў. Грошай хапае, і хопіць нават з улікам будучага росту колькасці беспрацоўных, бо амаль усе прадпрыемствы і арганізацыі робяць нам адлічэнні.

У параўнанні з былым бюро па працаўладкаванню тут шмат чаго змянілася. Удвая вырас штат — за кошт спецыялістаў. З'явіліся новыя аддзелы: аддзел аналізу рынку працы, аддзел прафарыентацыі са спецыяльным абсталяваннем, дзе чалавека правяраюць на прыгоднасць да той ці іншай прафесіі. Я сам прайшоў тэсты на спецыяльнасць банкаўскага касіра-кантралёра. Высветлілася, падыходжу на 11,5 працэнта! У нас працуюць сацыёлагі, псіхолагі, медыкі, тры кандыдаты навук.

— Можна зрабіць выснову, што да ўсплёску беспрацоўя вы гатовы.

— Не зусім. Але рыхтуемся. Справа новая, шмат чаму яшчэ трэба навучыцца, і не толькі нам — усім. Галоўнае — усвядоміць, што гэта праблемы агульныя, а не толькі службаў занятасці, і дзейнічаць разам.

— Нічога. У нас пакуль што няма сапраўднага рынку працы, няма прыватнай уласнасці на сродкі вытворчасці (уключаючы зямлю), не дзейнічае закон аб банкрутстве. Аб пагрозе масавага беспрацоўя гаварыць яшчэ, напэўна, рана. І ў вашай службы ёсць час падрыхтавацца, «нарасціць мускулы».

Гутарыў Аляксандр БЯРСУДСКІ.

РОЗГАЛАС

ЗА КУЛІСАМІ ГРАМАДСКАГА ХАРЧАВАННЯ

МІНСК. Цікавыя даныя былі названы на прэс-канферэнцыі начальніка ўпраўлення грамадскага харчавання Мінгарвыканкома М. Нарэйкі.

Напрыклад, актыўна ідзе працэс перадачы сталовых, якія абслугоўваюць прамысловыя прадпрыемствы, на баланс апошніх. Такім чынам перададзена ўжо 65 «кропак» грамадскага харчавання. Закранулі перамены і само ўпраўленне грамадскага харчавання, кіруючы апарат якога будзе скарочаны на 40 працэнтаў. Раённыя трэсты сталовых і рэстаранаў пераўтвараюцца ў фірмы, якія аб'ядноўваюць прадпрыемствы, што маюць статус юрыдычнай асобы. Прычым уваходзіць у састаў фірмы ці самім рухацца на хвалях рынку — аддадзена на водкуп працоўным калектывам сталовых і кафэ. У цэлым жа па гораду з-за высокіх цэн наведванне прадпрыемстваў грамадскага харчавання знізілася амаль на 50 працэнтаў. М. Нарэйка таксама паведаміў аб тым, што ў Мінску распачне сваю работу сетка хуткага абслугоўвання наведвальнікаў, дзе будуць прадаваць сасіскі, запечаныя ў цесце.

Няўважлівасць вадзіцеля КамАЗа Аляксандра Беліча з Гомельскага СБМУ-4 стала прычынай аварыі на трасе Бранск—Кобрын (на здымку). Выязджаючы з другараднай дарогі, ён не прапусціў МАЗ з прычэпам. У выніку прычэп, зачапіўшы бортам кабіну Беліча, разарваў яе. На шчасце, чалавечых ахвяр не было. А вось КамАЗ, цана якога цяпер больш за мільён, выйшаў са строю надоўга.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА. (БЕЛТА).

ВУЛІЧНЫЯ РАЗМОВЫ

ТАЛІЯ НА ЧОРНЫ ДЗЕНЬ

У метро размаўлялі дзяўчаты:

— Я сёння паглядзела на сябе ў люстэрка і жахнулася: жывот вісіць, талія заплыла...

— Трэба штосьці рабіць!

— Нічога не рабі — хутка ўсё спатрэбіцца!

ХАТНЯЕ ЗАДАННЕ: ПАДЗАРАБІЦЬ

Побач са школай юных менеджэраў сустрэліся два падлеткі.

— Хочацца, безумоўна, стаць дзелавым чалавекам, толькі 500 «рэ» за дваццаць заняткаў прасіць у маці не вельмі добра...

— Лапух ты! Тут навучаць, як зарабляць вялікія грошы. Практычныя заняткі будуць. Адразу аддасі.

ГУСЬ ПА-НІЖАГАРОДСКУ

У цырульні жанчыны дзяліліся рэцэптамі страў.

— Мая цётка з Горкага піша, што яны гусь усёй сям'ёй два тыдні ядуць. Паварацць паўгадзіны — выцягнуць. Заправяць булён крупкай, бульбачкай — тры дні абед. Потым давай варыць па другому разу. Зноў выцягнуць, і ў халадзільнік. Потым гусь абсмажаць і ядуць ужо як другую страву. Яшчэ і суседскаму сабаку косці аднясуць.

— Вы мяне прабачце, але гэта падман! Сабакам нельга птушыныя косці — яны ж трубчатыя!

— У Горкім, мабыць, можна... — паціснула плячыма ніжагародская пляменніца.

Наш кар.

За апошнія гады амплітуда грамадскай думкі ў адносінах да іх хісталася з непастаянствам, уласцівым хіба што нашай эксперыментальнай эканоміцы. Іх то кляймілі ганьбай і тады гучала «дэзерціры», то ўзнімалі на шчыт як вялікапакутнікаў, якія пацярпелі ад «дзедаўшчыны». У выніку дэзерцірства стала настолькі масавым, што за яго перасталі судзіць, а ўсіх асуджаных раней амніставалі.

Ці змянілася становішча цяпер, калі ў рэспубліцы стала рэальнасцю свая армія? З гэтым пытаннем наш карэспандэнт звярнуўся да ваеннага каменданта г. Мінска палкоўніка В. СЦЕСІКА.

З дэзерціраў беларускую армію нельга стварыць

Штодзённа патрульныя нарады затрымліваюць 10—15 салдат-уцекачоў з розных рэгіёнаў СНД

— Літаральна штодзённа патрульныя нарады затрымліваюць 10—15 уцекачоў з розных рэгіёнаў СНД. Яны хаваюцца на вакзалах, у аэрапортах. Многія больш напамінаюць бомжаў, чым салдат: брудныя, нагаладаныя, апранутыя ў нейкія анучы. Матулькі ўцекачоў звычайна стараюцца — жадаюць служыць на тэрыторыі Беларусі, у нацыянальнай арміі. Аб затрыманых мы паведамляем у часці, дзе яны служылі. Рэакцыя, як правіла, адназначная. Камандзіры прысылаюць дакументы ўцекачоў. Маўляў, разбірайцеся самі.

— **Які ж далейшы лёс гэтых хлопцаў?**

— Накіроўваем іх даслужваць у часці, падпарадкаваныя рэспубліканскаму Міністэрству абароны. Здавалася б, што яшчэ трэба? Але праз некалькі дзён «зямляцтва» пад беларускімі сцягамі амаль 80 працэнтаў зноў уцякаюць. Толькі цяпер ужо не па прычыне патрыятызму, які прачнуўся, а проста адпачыць, пагуляць. Заканчваецца гэта звычайна сумна. П'яныя бойкі, крадзеж, згвалтаванне і, як вынік, непрыемнае знаёмства з міліцыяй. А там апошняе слова ўжо за ваеннай пракуратурай.

Свежы прыклад. Радавы Дзмітрый Тур, мінчанін, восенню павінен быў звольніцца ў запас. Уцёк з воінскай часці, дыслацыраванай на Жытоміршчыне. Назначылі даслужваць у Мачулішчах. Паўгадзіны язды на аўтобусе да дому. Вытрымаў усяго тыдзень. Самавольна пайшоў з часці, у Мінску разбіў шкло, забраўся ў інтэрнат трактарнага завода, украў грошы, гарэлку...

Выпадак тыповы. Сутыкаемся з такім ледзь не кожны тыдзень.

У прынцыпе здзіўляцца няма чаму: дазваляючы парушаць адзін закон, чакаць няўхільнага захавання другіх немагчыма.

Калі раней патрабавалі службы толькі ў Беларусі, то цяпер пачалі выбіраць ужо сталічную вуліцу або мікрараён. Пра Гомельшчыну і Магілёўшчыну я і не кажу. Любы «спадарожнік у пагонах» вам адразу ж заявіць, што ён не для таго ўцякаў, скажам, з Балтыйскага флоту, каб глытаць радыенукліды.

Ды і не толькі ў гэтым справа. Магу прывесці дзесяткі прыкладаў, калі тыя ж мінчане дэзерціравалі спачатку з войск СНД, а потым з часцей сталічнага гарнізона. Радавы Раман Костачка нават ухітрыўся ўладкавацца на трактарны завод, працаваў, пакуль не трапіў у міліцыю. Там і разабраліся, што слесар яшчэ і абаронца «бацькаўшчыны». Хіба гэта не поўны юрыдычны нонсенс?...

— **І ўсё ж, дзе выйсце?**

— Дэзерцірства — вынік палітыкі, умешвацца ў якую не справа ваенных. Мы выконваем загады, законы. Скажу толькі, што іншым палітычным дзеячам над гэтай праблемай трэба задумацца. Вельмі не хацелася б бачыць, як нашы рэспубліканскія ўзброеныя сілы пачынаюць сваё існаванне з таго, што ловяць па завулках дэзерціраў.

— **Памятаецца, для забеспячэння парадку сярод ваеннаслужачых было ўведзена нават сумеснае патруляванне з МУС. Які лёс гэтага пачынання?**

— Не скажу, што ваенныя ўспрынялі яго з радасцю. Змагацца са злачыннасцю — прэрагатыва праваахоўных органаў, тым больш, што наш удзел у ахове грамадскага парадку ў дадзеным выпадку быў больш сімвалічным, чым сапраўдным. Мафію мы не напужалі. І ўсё ж патруляванне будзе. З гэтай ініцыятывай зноў выступіў Вячаслаў Францавіч Кебіч. Пакуль што вырашана штодзённа выдзяляць 20 ваеннаслужачых унутраных войск. Разам з міліцыяй яны будуць несці службу выбарачна ў адным з раёнаў Мінска. У выхадныя і святочныя дні патруляванне будзе адначасова ў трох раёнах.

— **Грамадзянскае насельніцтва гэта неяк закране?**

— Не. Хоць з Саўміна і гучалі падобныя прапановы. Ваенныя будуць арыентаваны на падтрыманне дысцыпліны толькі сярод ваеннаслужачых.

— **У некаторых краінах гэтым займаецца ваенная паліцыя. Ведаю, што вы ўжо некалькі гадоў спрабуеце рэалізаваць гэту ідэю ў нас. Ці ёсць зрухі?**

— Цяпер, калі ў нас уласныя ўзброеныя сілы, магчымасць такая з'явілася. Прынята рашэнне пры камендатуры стварыць роту ваеннай міліцыі. Яна будзе добра аснашчана, мабільная. З часам укамплектуем яе толькі прафесіяналамі.

— **Цікава, але ўжо вельмі напамінае міліцэйскі АМОН?**

— Падрыхтоўка будзе не горшая за амонаўскую. Выдатныя функцыі, якія будуць вызначаны толькі ў межах кампетэнцыі рэспубліканскага Міністэрства абароны.

Карыстаючыся выпадкам, хачу таксама паведаміць чытачам, што ў Беларусі створана першая ў гісторыі нашай дзяржавы рота ганаровай варты. Служыць у ёй будуць толькі грамадзяне рэспублікі. Натуральна, лепшыя з лепшых.

Гутарыў Аляксандр ТАМКОВІЧ.

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

ДЭЛІ, 3. (Кар. ІТАР—ТАСС Сяргей БУЛАНЦАЎ).

КАЗЯРОГУ прыгатаваны падводныя камяні як на рабоце, так і ў справах сардэчных. Асцерагайцеся нядбайнага калегі, які праваліць дарučаную яму справу, а віну паспрабуе зваліць на вас. Астролагу бачыцца іскрамётная рамантычная сувязь з асобай процілеглага полу. Нічога добрага яна не прынясе, асабліва жанчынам. Спакойны дзень — 9 ліпеня.

ВАДАЛЕЮ старая застопараная здзелка можа павярнуцца жар-птушкай з грашовым мяшком у дзюбе. Не пытайце ні ў кага парады, інакш вас саб'юць з панталыку. На прыняцце валявога рашэння вам адведзены 9, 10 і 11 ліпеня. Не выключана, што 8 ліпеня нехта з дамачадцаў паспрабуе ўцягнуць вас у сварку. Вам трэба праявіць гібкасць і вытрымку. Закаханая жанчына можа раптоўна змяніць аб'ект сваіх сімпатый.

РЫБЫ сутыкнуцца з шэрагам праблем на рабоце. Магчыма моцная канкурэнцыя з боку навічкоў, якія маюць поспех. Вас агортвае атмасфера сумнай няпэўнасці. Асабліва каварныя 6 і 7 ліпеня. Пастарайцеся пазбегнуць эмацыянальнага зрыву. Планеты спрыяюць закаханым дамам — вас чакаюць вясёлыя застоллі і прыемныя сюрпрызы.

АВЕН уступае ў спрыяльны перыяд, калі можна смела брацца за любую справу. Вы здолееце паказаць, на што здатныя. Калі ўзнікнуць фінансавыя праблемы, пачынайце іх вырашэнне 6 або 11 ліпеня. Без хістанняў падпісвайце працоўнае пагадненне, якое звязана з пераездам у іншы горад. Прадпрымальныя жанчыны, што імкнуцца пачаць уласны бізнес, набудуць багатых мецэнатаў. У сэрца адзінокага Авена накіравана страла Амура.

ЦЯЛЬЦУ, па ўсім відаць, у пачатку тыдня зробяць заманлівую дзелавую прапанову. Астролаг раіць прыняць яе, але падпісаць дагавор або кантракт 11 ліпеня. Служачыя могуць спадзявацца на павышэнне зарплаты. Маюць вялікі поспех асобы творчых прафесій. 9 або 10 ліпеня нечаканая сустрэча растопіць лёд вашага адзіноцтва.

БЛІЗНЯТЫ атрымаюць вельмі адказнае даручэнне. Памятайце, што яго паспяховае выкананне пракладзе магістраль вашай кар'еры. Прыняцце важнага рашэння адкладзіце да 11 ліпеня. Тыя, хто трапіў у спіс адпраўляемых «на заслужаны адпачынак», застануцца на сваіх рабочых месцах. Легкадумная дама дарэмна спадзяецца, што яе муж паехаў у камандзіроўку толькі для таго, каб яна без перашкод аддалася флірту.

РАКУ настае ўдача ў выглядзе нечаканага даходу. Магчыма, гэта адбудзецца 10 або 11 ліпеня. Не бойцеся звышурочнай работы, яна акупіцца з лішкам. Блізкі сваяк, якога вы лічылі прычынай сваёй немінучай гібелі, возьмецца за розум. Юнай дзеве трэба рашуча развітацца з паклоннікам, які ў яе нядаўна з'явіўся.

ЛЕЎ напэўна ўмацуе свае пазіцыі на рабоце. Служачыя атрымаюць дадатковыя льготы. Бізнесмен паспяхова завершыць пачатую справу і будзе мець вялікія дывідэнды. Дома не ўсё так ладна — там набліжаюцца «крутыя перамены». Пасля некаторых прыкрых непаразуменняў усё пойдзе да лепшага. Абавязкова насіце на працягу ліпеня што-небудзь бэжавае або карычневае.

ДЗЕВА ўдала пераадолее цяжкі перыяд, калі набярэцца цярплівасці. Вас чакае сумная руцінная работа і непрыемныя размовы з вечна незадаволеным шэфам. Не паказвайце і адзнак раздражнення — вам жа даражэй абыдзецца. Беражыце здароўе 8 і 9 ліпеня. Звязаныя тайным каханнем усё глыбей апускаюцца ў бяздонны вір эмоцый.

ШАЛЯЎ чакае ў вышэйшай ступені спрыяльны тыдзень. Будзеце мець поспех ва ўсім. Выдатны перыяд для новых пачынанняў, звязаных з немалой рызыкай. 11 ліпеня — проста цудоўны дзень. Размяшчэнне планет надзвычай садзейнічае каханню, напоўненаму паэзіяй і рамантыкай. Парада астролага: не ўпускайце імгненне ўдачы і захаплення.

СКАРПІЁН упэўнена працягвае рух да пастаўленай мэты. У вашай кар'еры настаў пераломны перыяд. Нават самы нязначны промах або няўвязка могуць загубіць усю справу. Што ж, прыйдзецца на час забыць пра «асабістае жыццё». Зрэшты, калі адчуеце сябе зусім выціснутым лімонам, то 10 або 11 ліпеня дазваляецца злёгку расслабіцца.

СТРАЛЕЦ можа выявіць у сабе вялікае жаданне да перамены месц як работы, так і жылля. Успомніце старую ісціну: добра там, дзе нас няма. Не скардзіцеся і задавальняйцеся тым, што маеце. Ваша стойкасць будзе ўзнагароджана праз тыдзень. Замужнім жанчынам трэба праяўляць максімум асцярожнасці дома і ў магазінах, бо зладзеяў цяпер развялося вельмі многа.

Наша разуменне рынку перасягнула, здаецца, усе межы. Нядаўна «Звязда» паведамляла, што ў эстонскай Акадэміі навук з дзвярэй былі ўкрадзены медныя ручкі. Медзь — канешне, каштоўны метал, але няўжо рыначныя адносіны — гэта абавязкова красці альбо займацца спекуляцыяй?

Аддзел па барацьбе з эканамічнай злачыннасцю гарадской міліцыі займаецца раскрыццём самых разнастайных крадзяжоў. Сапраўдны размах набыў вываз за межы рэспублікі каляровых металаў і бензіну.

Са сталіцы нашай рэспублікі з пачатку сёлетняга года вывезена 500 (!) тон бензіну. Гэтае каштоўнае ва ўсіх адносінах паліва плыве ўжо ў прыбалтыйскія краіны, дзе за літр бензіну даюць дваццаць рублёў. У нас жа — ад 6 да 7. Няцяжка падлічыць розніцу, а таксама магчымы барыш ад пера-

НІКЕЛЕВЫ «БУМ» І БЕНЗІНАВЫЯ РЭКІ ЛЯ БЕЛАРУСКІХ БЕРАГОЎ

Першыя паспяхова сплаўляюцца ў суседнюю Польшчу, дзе гэтак жа паспяхова абменьваюцца на валюту. Каляровыя металы цяпер у цане. Напрыклад, з Мінскага завода імя Гастэлы і мотавелазавода было ўкрадзена больш за 10 тон нікелю на суму звыш мільёна рублёў па дзяржаўных расцэнках. Аднаго толькі хабару было дадзена дзвюма злачыннымі групамі, якія займаліся вывазам нікелю, больш чым 100 тысяч рублёў. Пакуль што мы не можам сказаць, каму ішоў гэты хабар, — ідзе следства. Але, вядома, фігуруюць у гэтай «нікелевай» справе не апошнія асобы з вышэй названых прадпрыемстваў.

А ўвогуле «каляровая» эпідэмія ахоплівае ўсё больш і больш мінскіх прадпрыемстваў. З завода імя Вавілава ўкрадзена латуні на 10 тысяч рублёў, з Мінскага электратэхнічнага завода — меднага дроту на 215 тысяч, з фурнітурнага эксперыментальнага завода — цынку на 287 тысяч, з завода халадзільнікаў — нікелевых сплаваў на 225 тысяч рублёў.

Дарэчы, на апошнім [illegible]

Самае жахлівае ў данай сітуацыі, што на крадзяжы часта закрываюць вочы, а бывае, і самі ўдзельнічаюць у іх людзі, пастаўленыя ахоўваць. Не саромеюцца «каляровым» бізнесам некаторыя рабочыя прадпрыемстваў. Літаральна на гэтых днях рабочы Мінскага аўтамабільнага завода быў затрыманы пры спробе вынесці 10 медных пласцін. Але такое ўжо лічыцца дробяззю.

Ды што там казаць, калі цяпер часта можна сустрэць у газетах рэкламныя аб'явы «куплю медзь», «куплю каляровыя металы ў неабмежаванай колькасці». А потым пагранічнікі здзіўляюцца: адкуль у аднаго чалавека ці якога-небудзь малога прадпрыемства можа быць вагон (!) алюмінію ці медзі, вываз якіх за мяжу строга забаронены

Палякі, якія такім чынам павышаюць насычанасць сваёй краіны каляровымі металамі, ужо ўвогуле не саромеюцца. Гарадская міліцыя нядаўна затрымала машыну з польскімі нумарамі, якая выязджала з тэрыторыі мотавелазавода і ўжо збіралася паўтары тоны нікелю лічыць сваім.

Міліцыя ледзь-ледзь паспявае раскрыць больш-менш буйныя крадзяжы. А ўявіце, колькі можа быць вывезена каляровых металаў з [illegible] прадпрыемстваў, дзе яны скарыстоўваюцца, плюс наша дэфармаваная рынкам псіхалогія, плюс «доблесная» ахова. [illegible] Прыведзеныя вышэй факты толькі па Мінску.

продажу яго ў суседняй Прыбалтыцы.

Вельмі добра гэта зразумела малому прадпрыемству «Надзея», якое адпраўляла без ліцэнзіі ў Рыгу 200 тон бензіну. Везлі яго вадзіцелі аўтакамбіната № 6, а запраўка палівам ажыццяўлялася на прыватнай гарадской запраўцы № 10. Літаральна два тыдні назад на дарозе Ашмяны — Астравец былі затрыманы два бензавозы з 24 тонамі бензіну, таксама без ліцэнзіі і з фіктыўнымі накладнымі, якія спрабавалі вывезці паліва за межы Беларусі.

Гэта толькі зафіксаваныя выпадкі. Колькі ж «сплывае» беларускага бензіну ў суседнюю Прыбалтыку, дакладна цяпер ніхто не можа адказаць. У аддзеле па барацьбе з эканамічнай злачыннасцю ўпэўнены, што на мытню трэба адпраўляць усе органы АБКСУ, каб навесці там хоць нейкі парадак. Выйсце бачыцца толькі ў сапраўдных эталаніраваных дзяржаўных граніцах з надзейнай сістэмай аховы і прапускным рэжымам, а таксама візамі. Дарэчы, у той жа Прыбалтыцы гэта даўно [illegible] Можа, тады ў міліцэйскіх зводках [illegible] Рэспубліка ж павінна [illegible]

Аляксандр КОКТЫШ.

І без бананаў застацца б жывым

Інвалід III групы, старшы лейтэнант у адстаўцы, мінчанін Ігар Жараў атрымлівае пенсію 515 рублёў. Пражытачны мінімум цяпер складае 1.100 рублёў у месяц.

У Ігара Сяргеевіча двое дзяцей, жонка і вельмі мала аптымізму на сённяшні момант. Абласны ваенкамат, які налічвае яму пенсію, растлумачыў велічыню пенсіі... законамі СССР.

Міністэрства абароны РБ увогуле не заўважае афіцэра, аддаўшага 13 гадоў арміі. У прыёмнай гэтай паважанай установы адказалі, што «з такімі пытаннямі да міністра абароны не звяртаюцца».

А да каго ж тады падацца інвалідам — былым ваеннаслужачым са сваёй жабрацкай пенсіяй, якіх, дарэчы, налічваецца ў рэспубліцы некалькі тысяч?

Усё ж, як зразумець такія рэчы? Барыс Ельцын сам напрошваецца на прамую тэлефонную лінію з простымі людзьмі Расіі. У Беларусі ж курсант ваеннага вучылішча не ведае, за што купіць кветкі сваёй дзяўчыне.

А за 515 рублёў можна купіць сёння 10 пачкаў цыгарэт ці тры кілаграмы бананаў.

Дарэчы, усе (!) катэгорыі цывільных інвалідаў, [illegible] С. Шушкевіч [illegible] афіцэры не заслужылі [illegible] бананаў?

Аляксандр КОКТЫШ.

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

БЕДНАЯ БУРАЦІЯ

97 працэнтаў жыхароў Бураціі жывуць за афіцыяльна прызнанай рысай беднасці. Пра гэта стала вядома ў выніку апытання насельніцтва, праведзенага рэгіянальным цэнтрам па вывучэнню грамадскай думкі. Даследаванне паказала, што 54 працэнты апытаных лічаць сённяшняе і будучае павышэнне цэн катастрофай для свайго бюджэту, 41 працэнт упэўнены, што ў сувязі з чакаемым неўраджаем іх сем'ям пагражае голад.

ОРДЭН ДЛЯ ПРЭЗІДЭНТА

Марыупальскі мастак Яфім Карабет перамог у закрытым конкурсе эскізаў новага ордэна прэзідэнта Украіны. Яго работа—чатырохпрамянёвая малінавая зорка, у цэнтры якой на фоне элементаў украінскага герба змешчаны трохзубец князя Уладзіміра — скрыжаваныя галіны лаўра і дубу. Такім ордэнам прэзідэнт Украіны будзе ўзнагароджваць тых, хто, на яго думку, дабіўся выдатных поспехаў у навуцы, вытворчасці, культуры на карысць незалежнай дзяржавы.

КЛЯШЧЫ НАСТУПАЮЦЬ

У адну з бальніц Барнаула паступіў мужчына, на целе якога ўрачы налічылі... 264 кляшчы. Пацыент прабыў у лесе толькі гадзіну. Яму казачна пашанцавала: справа ў тым, што звычайна кожны дзесяты клешч заражаны энцэфалітам, а тут усе насякомыя аказаліся на дзіва здаровымі. Праўда, у бальніцы іх стан рэзка пагоршыўся, затое пацыента—палепшыўся.

ЕЛЬЦЫН — НАШ РУЛЯВЫ!

Прэзідэнт Ельцын карыстаецца падтрымкай 59 працэнтаў грамадзян Расіі. Яго папулярнасць меншая сярод людзей сталага ўзросту і рускіх, што пражываюць у іншых былых савецкіх рэспубліках. А найбольшы давер Ельцыну аказваюць людзі да 30 гадоў. У гэтай узроставай групе прыхільнікаў расійскага прэзідэнта 63 працэнты. Такія даныя вынеслі на суд грамадзян СНД навукоўцы з амерыканскага універсітэта Эмары.

«ГОЛЫЯ» ТРУНЫ

У Омску зноў павышаны цэны на труны. Цяпер «апошні прытулак» каштуе 1.642 рублі. Труна абцягнута, як гэта звычайна робіцца, чырвонай матэрыяй і карункамі. А таму да начальніка камбіната спецыяльных паслуг зачасцілі наведвальнікі з просьбай прадаць «голую» труну, якая каштуе «ўсяго» 850 рублёў. Аднак нават адзін гэты набытак «з'есць» амаль усю суму, гарантаваную «Законам аб рытуальнай дапамозе».

«ДЗЯДЗЬКА ВАНЯ» СУПРАЦЬ ЕЛЬЦЫНА

Цікавы спосаб арганізацыі сходаў у падтрымку рэферэндуму за адстаўку Барыса Ельцына з пасады прэзідэнта РФ знайшлі арэнбургскія камуністы. Яны скупілі ўсе білеты на спектакль мясцовага драмтэатра «Дзядзька Ваня» па п'есе Чэхава, [illegible]

ВЫ ПРАСІЛІ РАСКАЗАЦЬ

Людміла НАРУСАВА: «ЯК САБЧАК МНЕ Ў ПАРЫЖЫ ЎБОРЫ ВЫБІРАЎ»

Раней мы бачылі і слухалі толькі лідэраў-мужчын. Апошнім часам з выхадам у высокі свет Раісы Гарбачовай зацікавіліся сямейным жыццём вядомых у краіне людзей. Вось і Галіна Мікалаеўна Аляхновіч з Івацэвіцкага раёна пытаецца: ці праўда, што мэр горада Санкт-Пецярбурга жанаты другі раз. «Прасіла б газету,— заключае чытачка «Звязды», — сустрэцца з жонкай Анатоля Сабчака. Ён — сучасны палітык і, здаецца, цікавы мужчына. А якая яго жонка?»

Выконваем просьбу Галіны Мікалаеўны і змяшчаем інтэрв'ю Наталлі Ланцовай з жонкай мэра Санкт-Пецярбурга Анатоля Сабчака.

Нарусава Л. Б. — дачка школьнага настаўніка. Скончыла сярэднюю школу з медалём, была сакратаром камсамольскай арганізацыі. Імідж у юныя гады — «тургенеўская дзяўчына». Адукацыя вышэйшая, кандыдат гістарычных навук, дацэнт, у КПСС не была. Чытае і размаўляе на двух замежных мовах — англійскай, французскай. Любіць музыку, не прапускае ніводнага добрага канцэрта (у дзяцінстве вучылася іграць на віяланчэлі). Аддае перавагу зялёна-блакітным танам. Вадзіцельскіх правоў не мае. Выхоўвае дачку дзесяці гадоў.

— **Людміла Барысаўна! Вы выйшлі замуж за Анатоля Сабчака, і ваша жыццё чароўна змянілася. Вы верыце ў лёс, ці тут нешта іншае?**

— Я сустрэлася з Сабчаком пры вельмі дзіўных абставінах: вяла шлюбаразводны працэс з першым мужам. Нехта са знаёмых параіў пракансультавацца ў юрыста Сабчака (ён тады таксама, здаецца, разводзіўся). Пасля гэтага мімалётнага візіту, недзе гады праз два, мы зноў сустрэліся на адной выпадковай вечарынцы. І ўжо вось 15 гадоў — разам. Напэўна, гэта лёс.

Зрэшты, гэта не мае ніякага дачынення да сённяшняй пасады Анатоля Аляксандравіча. У нас ёсць дачка, а ў Сабчака нават маленькі ўнук Глеб, які разам з Машай — дачкой мужа ад першага шлюбу — часта прыходзіць да нас у госці. А ўсё астатняе, што прыкладаецца да «пасады» жонкі мэра,— гэта зусім не так цудоўна, як здаецца на першы погляд. Маёй заслугі ў гэтай «славутасці» няма. Няма, ведаеце, і нейкага зачаравання. Жыццё жонкі мэра — гэта жыццё навідавоку, інакш кажучы, лішнія клопаты...

— **Але яны, відаць, бываюць і прыемныя: выезды ў «свет», адзенне з Парыжа. Хіба не так?**

— Толькі не пераказвайце мне, калі ласка, плёткі Шутава аб тым, як Сабчак мне ў Парыжы ўборы выбіраў. Ён быў заняты тым, што «даставаў» ЕСаўскае мяса і тушонку, якія ўсю зіму елі ў Пецярбургу. Смешна! Калі б у Анатоля Аляксандравіча была хоць адна вольная хвіліна, ён бы з вялікім задавальненнем патраціў яе на наведанне музея імпрэсіяністаў Д'Арсе. (Ён так марыў [illegible])

[illegible] павінен быць адпаведны статусу. Зрэшты, гэтымі днямі я чула размову пра мужчынскія касцюмы: «Вось гэтыя, маўляў, за 5 тысяч — таннейшыя, а тыя за 15 — дарагія». Для мяне і за 5 тысяч — дорага (тысяча дзвесце — маіх і 4 тысячы — зарплата Сабчака).

— **Ну што вы скромнічаеце, Людміла Барысаўна! Вы багатыя людзі, у вас, кажуць, дача, хатняя работніца, прывазныя прадукты...**

— Бульбу я купляю на рынку. А мыю бялізну сама па суботах. Зрэшты, баюся, што мне ўсё роўна не павераць. Лепш не пішыце. Запрасіць да сябе жанчыну для дапамогі па гаспадарцы (за грошы, зразумела) — баюся, пачнуць тыцкаць пальцам: вось, шукае сабе для паслуг. Ведаеце, калі я паяўляюся ў булачнай, чарга адразу падзяляецца на два лагеры: адны гавораць: «Сорам! Жонка мэра ў чарзе!», а другія: «Яна спецыяльна прыйшла, каб наблізіцца да народа». Часам з-за гэтага «мэрства» трапляеш у зусім дзікія сітуацыі: у мяне ў доме не хапае лямпачак, ісці на барахолку — няёмка. Так і жывём.

— **Мне здавалася, што людзі, якія так часта бываюць за мяжой, ужо не карыстаюцца «драўлянымі».**

— Валюту (яе большую частку) я затрачваю на лякарствы для бацькі. Ён трапіў у «чарнобыльскі след», жыве ў Бранску. Яшчэ ёсць у мяне адна маленькая загана, «салодкая» — купляю тамашні шакалад.

— **Вы так горача гаворыце, быццам палемізуеце з нябачнымі ворагамі. Дарэчы, у вас ёсць ворагі?**

— Напэўна. Я ж не спрабую ўсім спадабацца, а проста хачу быць сама сабой. Але ўжо калі гаварыць пра ворагаў, дык гэта, зразумела, не Няўзораў. Яго маразм мацнее з кожным рэпартажам. Ён чалавек убогі, а на такіх не крыўдуюць і ў суд не падаюць.

Наўрад ці гэта і Шутаў, які сваё знаходжанне на пасадзе памочніка Сабчака выкарыстоўваў, каб за спінай «шэфа» зняць сваю судзімасць. Яго нагі не было ў маім доме, паколькі я раскусіла яго адразу і папрасіла мужа перапыніць зносіны з [illegible]

прыняцця калегіяльных палітычных выказванняў. Дома я яму музыку ўключаю і забіраю газеты (павінны ж быць у мэра хоць дзве гадзіны чалавечага жыцця), і ўсёй сям'ёй мы ўголас чытаем дзіцячыя кніжкі для дачкі, гуляем...

— **Але парады вы мужу даяце? Кажуць, што Раіса Максімаўна, напрыклад, была вельмі неблагім дарадчыкам.**

— Чаму вы мяне з ёю параўноўваеце? Для мяне жонка Міхаіла Гарбачова — зусім не прыклад для пераймання. Хоць не магу не аддаць ёй належнае: яна першая асмелілася парушыць гэты азіяцкі звычай, калі жонка сядзіць дома і не высоўваецца. Канешне, яе прыклад дапамог пачаць пераадоленне нашай «саўковасці». Але яе манернасць, ненатуральная манера настаўніцы дыдактычна даваць нейкія рэкамендацыі мне зусім не падабаюцца. (Дарэчы, і я сама, відаць, не падабаюся многім — на ўсіх не дагодзіш).

— **З кім з «велікасвецкіх» дам вы знаёмы, хто вас найбольш уразіў?**

— Цяпер я з многімі знаёма: з жонкамі Руцкога, Папова, Станкевіча, Лужкова. З жонкай Ельцына — не давялося. Маргарэт Тэтчэр сапраўды ў добрым сэнсе слова вельмі абаяльная, але яна была тут як дзяржаўны дзеяч, так што мы выступалі быццам бы ў розных «вагавых катэгорыях».

Маючы зносіны з высокапастаўленымі дамамі з-за мяжы, я, праўда, трапляла некалькі разоў у няёмкія сітуацыі. Напрыклад, у машыну звычайна падсаджвалі «перакладчыка», а нашы госці, прымаючы яго сапраўды за перакладчыка і ведаючы, што я размаўляю па-англійску, ветліва адмаўляліся: дзякуй, маўляў, перакладчыка не трэба. Потым нам званілі з «офіса перакладчыкаў» у Вялікім доме на Ліцейным і дакаралі...

З пані Бейкер, жонкай дзярж. сакратара ЗША, адносіны былі на дзіва мілыя і прыемныя. Вельмі яна мне спадабалася самастойнасцю мыслення і неардынарнасцю чалавечых рэакцый. Яна мне неяк папросту расказала пра сваю самую вялікую сямейную праблему. [illegible]

КУПАЛЛЕ

Той, хто добра знаёмы з багаццем і структурай духоўнага космасу беларусаў, не можа не заўважыць яго блізкае падабенства да планетарна-касмічнай упарадкаванасці. У аснове пабудовы народнага календара ляжыць рух Сонца па небасхіле і чатыры найбольш важныя фазы ў яго гадавым цыкле: два сонцазвароты і два сонцастаянні. Аднак хочацца думаць, што своеасаблівым эмацыянальна-эстэтычным цэнтрам народнай прыродазнаўчай энцыклапедыі з'яўляецца Купалле, якое спрадвеку святкавалася ў самую кароткую летнюю ноч— з 23 на 24 чэрвеня. З прыняццем хрысціянства і збліжэннем язычніцкага свята са святам у гонар Івана-Хрысціцеля дата яго правядзення была перанесена на ноч з 6 на 7 ліпеня. Зразумела, што ў такім разе парушана язычніцкая першааснова свята (як, дарэчы, і пры святкаванні Каляд) і яго ўзаемазалежнасць ад стану прыроды.

Беларускае Купалле прайшло праз стагоддзі супярэчлівай этнанацыянальнай гісторыі, змянялася (ускладнялася або, наадварот, спрашчалася) разам з новымі сацыяльна-эканамічнымі абставінамі. У рэшце рэшт яно сфарміравалася ў надзвычай складаную сістэму абрадавых дзеянняў, варажбы, карагодаў, песень, павер'яў і паданняў. Наша Купалле не атрымала той атрыбутыўнай пампезнасці і сацыяльнай раскаванасці, якія характэрны для карнавалізаванай смехавай культуры еўрапейскага сярэднявечча і больш позняга рускага Рэнесансу, шмат у чым запазычыўшага традыцыі народаў Апенінскага паўвострава. Ці не адсюль такое падабенства, скажам, паміж мадрыдска-парыжскім купальскім карнавалам і маскоўска-пецярбургскай Масленіцай. Характар святкавання беларускага Купалля больш стрыманы і ўраўнаважаны, што, відаць, абумоўлена, з аднаго боку, архаічнай глыбінёй традыцыі, захаваннем шматлікіх аўтэнтычных абрадавых рэліктаў, а з другога — асаблівасцямі этнічнага светаадчування і светаўспрыняцця, непарыўна звязаных з прыродай і паўплываўшых на фарміраванне нацыянальнага менталітэту і талерантнасці.

Святкаванне Купалля звычайна адбывалася на ўзбярэжжы ракі ці возера. Калі побач не было вады, то выбіраўся які-небудзь пагорак або невялікая лясная паляна. Цэнтральнае месца, вакол якога разгортвалася начная містэрыя, займаў рытуальны агонь. Удзень хлопцы з некалькіх вёсак збіралі для купальскага вогнішча розную старызну: салому з матрацаў, зношаныя лапці, адзенне, паламаныя колы, згніўшыя бароны, галінкі «маю», захаваныя яшчэ ад Тройцы. Шмат клопатаў было і ў дзяўчат. Яны разыходзіліся па лугах, палетках, лясных ускраінах і збіралі кветкі для абрадавых вянкоў. Акрамя таго, дбайныя гаспадыні і добрыя знаўцы народнай медыцыны збіралі розныя лекавыя (святаянскія) травы: руту-мяту, браткі, папараць, купалінкі, багатку, васількі, рамонкі, чыстацел, на аснове якіх рабілі адвары, настойкі, мазі для лячэння хвароб у людзей і жывёлы. Некаторыя дзяўчаты, збіраючы святаянскія зёлкі, жадалі не толькі перасцерагчыся ад сурокаў, захворванняў, але і спрабавалі прываражыць да сябе каханага хлопца.

Пасля распальвання агню дзяўчаты смажылі яечню і ладзілі сумесную вячэру. Затым пачыналася ўсяночная гульня-ігрышча са спевамі, карагодамі, якія сімвалізавалі сабой жыццёвую плынь у яе пастаянным чаргаванні адмірання старога і нараджэння новага (нагадайце, напрыклад, добра вядомы ўсім танок «Ручаёк»).

Як толькі полымя агню спадала, дзяўчаты надзявалі на галаву вянкі з купальскага разнаквецця, браліся папарна з хлопцамі і пачыналі скакаць праз вогнішча. Па ўяўленнях нашых продкаў-землеробаў ачышчэнне агнём было абавязковым абрадам перад надыходзячым жнівом, а для маладых людзей — перад тым, як яны возьмуць шлюб.

Самая кароткая ноч пралятала непрыкметна. Удзельнікі свята ішлі сустракаць узыход сонца, якое, казалі, выплывала з-за гарызонта ў гэтую раніцу як бы «іграючы», танцуючы. Адзін са старажытных міфаў наступным чынам тлумачыць гэту асаблівасць. Сонца, што знаходзіцца ў самым росквіце прыгажосці, едзе на пачатку дня да свайго мужа, прычым калясніца запрэжана чарадзейнай тройкай, з-пад ног якой сыплюцца залацістыя іскры. А здалёк ствараецца ўражанне, быццам калясніца імчыць па няроўнай дарозе.

Заканчвалася свята пусканнем вянкоў на ваду, качаннем па ранішняй расе і купаннем у рацэ. Людзі ведалі, што раса на св. Яна валодае магічнай сілай, якая дапамагае зняць надробленыя чары і перасцерагае ад новых. Жанчыны-знахаркі Гомельскай вобласці неаднаразова гаварылі мне аб цудадзейных гаючых якасцях юраўскай і янаўскай расы. Асабліва эфектыўна з яе дапамогай лечацца, сцвярджалі яны, захворванні скуры і неўрозы.

Важнае месца на заключным этапе святкавання займала варажба. Дзяўчаты пускалі на ваду вянкі і з заміраннем сэрца сачылі за іх ходам. Кожнай хацелася зазірнуць у будучыню, паспрабаваць прачытаць яшчэ не перагорнутую старонку наканаванай лёсам кнігі жыцця.

Незвычайная купальская ноч поўнілася не толькі шумлівымі гульнямі моладзі, харавымі спевамі, калектыўным стаяннем і эратычнымі сцэнамі на ранішняй зорцы. Быў у яе і другі бок, прасякнуты арэолам таямнічасці і цудадзейства. Памяць — гэта жывая повязь часу — захавала да сённяшніх дзён рэшткі міфалагічных уяўленняў і вераванняў аб разгуле апоўначы звышнатуральных сіл, якія імкнуліся нашкодзіць гаспадарцы і здароўю чалавека. Людзі верылі, што на самым высокім пагорку ведзьмы спраўлялі свой баль. Таму абавязкова трэба было перасцерагчыся ад злых сіл адпаведнымі замовамі і магічнымі дзеяннямі. Коней у гэты час не пускалі ў начное, а трымалі дома, надзейна закрыўшы ў хляве. У дзвярах хлява вешалі кнотам уніз грамнічную свечку, клалі крапіву жыгучку, каб ведзьмы не забралі малако ў кароў. Галавешкі з купальскага вогнішча кідалі ў жыта, каб з дапамогай свяшчэннага агню адагнаць ведзьмаў ад нівы і захаваць яе ўрадлівасць да будучага года.

Але галоўным сімвалам нацыянальнай непаўторнасці нашага Купалля стала паўсюдна вядомая, вельмі паэтычная легенда аб цудадзейнай папараць-кветцы, якая ненадоўга зацвітае ў непралазным гушчары якраз апоўначы. З пакалення ў пакаленне перадаецца павер'е, быццам чалавек, якому пашчасціць знайсці гэту незвычайную кветку, спасцігне глыбінныя таямніцы прыроды, пачне разумець мову звяроў, дрэў, раслін, камянёў, зямлі. Апошняя адкрые яму свае скарбы і адорыць багаццем духоўнага свету, зробіць яго празарліўцам.

Кажуць, у жыцці аднаго чалавека часам бываюць непрадбачаныя выпадкі і незразумелыя здарэнні. Лёс жа цэлага народа хутчэй за ўсё вызначаюць гістарычныя заканамернасці. Таму хочацца верыць, што менавіта спрадвечная мара беларускага народа, народа-працаўніка і таленавітага паэта аб шчаслівай долі, аб заможным жыцці, якое дазволіць людзьмі звацца, дасць сілы пераадолець усю жахлівасць сённяшняй сітуацыі.

Іван КРУК.

РАСЛІНЫ І ЗДАРОЎЕ

Маліны звычайныя

НАРОДНЫЯ НАЗВЫ: маліны лясныя, пагарэлка, пагарэліца.

На Беларусі расце паўсюдна на ўзлесках, палянах, сярод хмызнякоў, ля берагоў рэк, азёраў, па высечках, разводзіцца ў садах, на прысядзібных участках.

Існуе больш за 100 відаў малін, самыя распаўсюджаныя— маліны звычайныя.

Куст да 1,5—2 м вышыні. Карэнне звілістае, дравяністае, са шматлікімі прыдаткавымі каранямі, якія пранізваюць зямлю і даюць падземныя парасткі.

Цвіце ў чэрвені—ліпені. Кветкі белыя, каля 1 см у папярочніку, сабраныя ў невялікія гронкападобныя суквецці, размяшчаюцца на верхавінах сцяблоў ці ў пазухах лісця. Цвіце доўга.

Плады — валасістыя касцянкі, зрослыя на кветаножцы ў складаны плод. У дзікіх малін касцянкі лёгка распадаюцца, у культываваных зрастаюцца шчыльна.

Плады чырвоныя, у культываваных гатункаў бываюць жоўтыя, пахкія, салодкія ці кісла-салодкія. Пасяваюць не адначасова, у ліпені—жніўні.

У пладах — арганічныя кіслоты, глюкоза, фруктоза, дубільныя, фарбавальныя, азоцістыя, пекцінавыя, смалістыя, антысклератычныя рэчывы, солі калію, медзі, вітаміны С, групы В, Р, карацін, пігменты, тлустыя, эфірныя алеі, фітастэрын і інш. У высушаных пладах ёсць бялкі, пурын, вугляводы, у насенні —тлусты алей, фітастэрын.

Выдатны меданос.

ПРЫ ХАРЧАВАННІ

выкарыстоўваюць ягады маліны. З іх вараць варэнне, павідла, джэмы, жэле, кампоты, кісялі, мармелад, смокву, робяць начынку для цукерак, пірагоў, сокі.

Маліны — ягады далікатныя, нярэдка паражаюцца малінным жучком. Таму іх неабходна старанна перабіраць і ўжываць у дзень збору. Пры наяўнасці лічынак ягады апрацоўваюць 1—2-працэнтным растворам кухоннай солі — 5—10 хвілін. Лічынкі ўсплываюць наверх, іх выдаляюць, а ягады прамываюць пад слабым струменем вады.

ВАРЭННЕ З МАЛІН

Ягады заліць гарачым цукровым сіропам на 5 гадзін. Сіроп зліць, давесці да кіпення, пакласці ў яго ягады і варыць да гатоўнасці, перыядычна здымаючы з агню на 10 хвілін.

1 кг. малін, 1,2 кг цукру, 20 мл вады.

Можна варыць варэнне з цукрам замест сіропу. Для гэтага ягады засыпаць паловай нормы цукру на 6—8 гадзін. Атрыманы сок зліць, дабавіць у яго астатні цукар, нагрэць, памешваючы, да кіпення. Калі цукар растворыцца, сіроп крыху астудзіць, уліць у ягады і варыць да гатоўнасці.

1 кг малін, 1,2—1,5 кг цукру.

КАМПОТ З МАЛІН

Маліны заліць цукровым сіропам на 6 гадзін. Сіроп зліць, нагрэць да кіпення. Ягады раскласці ў стэрылізаваныя гарачыя слоікі, заліць кіпелым сіропам, накрыць накрыўкамі і пастэрызаваць: паўлітровыя слоікі — 10, літровыя — 15 хвілін, пасля закупорыць.

1 кг малін, 0,5 кг цукру, 2,5 л вады.

СМОКВА З МАЛІН

Маліны перасыпаць паслойна цукрам на 5 гадзін, пасля ягады акуратна перакласці ў таз і варыць на слабым агні, пакуль маса не пачне добра аддзяляцца ад дна і сценак таза. Масу выкласці на талерку, змочаную халоднай вадой, паверхню разраўняць нажом ці лыжкай, падсушыць на паветры, парэзаць на кавалачкі рознай велічыні і формы, абсыпаць цукровай пудрай ці пяском і скласці ў слоікі. Захоўваць у халаднаватым месцы.

1 кг малін, 0,5 кг цукру, 100 г цукровай пудры.

ПАСЦІЛА З МАЛІН

Маліны вытрымаць у цёплай духоўцы ці печы, пакуль ягады не стануць мяккімі, пасля працерці праз сіта ці друшляк. Сок змяшаць з цукрам, варыць да кансістэнцыі пасцілы, раскласці ў формачкі і падсушыць у духоўцы.

1 кг малін, 0,5 кг цукру.

ЖЭЛЕ З МАЛІН

Ягады варыць у вадзе 15—20 хвілін, працадзіць праз марлю, у адвар усыпаць цукар і варыць, часта памешваючы, на слабым агні 45—50 хвілін. Гарачае жэле разліць у слоікі, формачкі. Захоўваць у халаднаватым месцы.

1 кг малін, 0,5 л вады, 250 г цукру.

МАЛІНАВЫ КРЭМ

У ягады, працёртыя праз друшляк, увесці жаўткі, расцёртыя з цукрам, уліць разведзены жэлацін і добра ўзбіць да аднароднай густой масы. Затым дабавіць узбітыя бялкі, акуратна перамяшаць. Захоўваць у халадзільніку. Падаць да пячэння, піражкоў, кексаў.

0,5 кг малін, 4 яйкі, 1 сталовая лыжка жэлаціну, цукар па смаку.

У НАРОДНАЙ МЕДЫЦЫНЕ

выкарыстоўваюць ягады, кветкі і лісце малінаў. Яны паляпшаюць функцыі страўніка, кішэчніка, аказваюць антысептычнае, патагоннае, болесуцішальнае, гарачкапаніжальнае, адхарквальнае, супрацьзапаленчае, супрацьванітавае дзеянне.

Свежыя ягады малін па 120—150 г ядуць нашча 3—4 разы на дзень пры атэрасклерозе, гіпертанічнай хваробе, гастрытах, калітах, малакроўі, цынзе.

Настой кветак малін. 20 г кветак настойваць у 200 мл кіпеню 30 хвілін. Піць па 1 сталовай лыжцы 3 разы на дзень пры прастудзе, ангіне, грыпе, вуграх, рожы.

Настой пладоў малін. 100—200 г сушаных ягад настойваць у 600 мл кіпеню 30 хвілін. Піць па 2—3 шклянкі на працягу 1—2 гадзін на ноч, як патагонны сродак пры прастудзе, грыпе, ангіне.

Настой кветак і лісця малін. Па 10 г кветак і лісця настойваць у 200 мл кіпеню 30 хвілін, працадзіць. Рабіць прымочкі, спрынцаванні пры гемароі, жаночых хваробах.

Настой лісця малін. 10—15 г лісця настойваць у 200 мл кіпеню 30 хвілін, працадзіць. Паласкаць поласць роту, горла пры ангіне. Піць па 50 мл 3 разы на дзень пры калітах, кашлі, скурных высыпках.

Адвар з лісця малін. 6—10 г лісця гатаваць у 200 мл вады 10 хвілін, працадзіць. Рабіць прымочкі, прамываць скуру пры вуграх, рожы. Піць па 50 мл 3 разы на дзень пры кашлі, прастудзе, ангіне.

Мазь з малін. Чыстае свежае лісце расцерці, адціснуць сок, размяшаць з вазелінам ці сметанковым маслам. Змазваць апёкі, вугры і іншыя скурныя высыпкі. 1 частка соку з лісця малін, 4 часткі масла.

Сок малінавы. З ягад адціснуць праз марлю сок. Піць па 50—100 мл 3 разы на дзень перад ядой пры прастудзе, гастрытах, калітах.

Сіроп з малін выкарыстоўваюць для паляпшэння паху і смаку многіх лякарстваў.

Маліны ўваходзяць у састаў патагонных, вітамінных, супрацьзапаленчых, супрацькашлевых збораў.

СУПРАЦЬПАКАЗАННІ

У малінах шмат пурынавых асноў, таму ўжыванне іх абмежавана хворым на нефрыт, падагру.

НАРЫХТОЎКА

Для лячэбных мэт нарыхтоўваюць у асноўным ягады. Іх дбайна перабіраюць — выкідваюць няспелыя і пераспелыя. Добрыя ягады захоўваюць знешні выгляд і форму пры сушцы. Плады збіраюць у сухое надвор'е пасля высыхання расы. Іх асцярожна знімаюць без кветаложа, адразу раскладваюць тонкім слоем на паперу, рэшата, патэльню і сушаць у печках, духоўках, сушылках пры тэмпературы 50—60°С. У спрыяльнае надвор'е маліны перад сушкай праяльваюць на сонцы.

Высушаныя плады круглявыя, конусныя, даўжынёй 7,5—12 мм, шэра-чырвоныя, своеасаблівага слабага паху, кісла-салодкага прыемнага смаку.

Добра высушаныя плады не зліпаюцца ў камякі, не афарбоўваюць руку.

Захоўваюць сыравіну ў скрынях, у памяшканні, добра праветраным. Са 100 кг свежых пладоў атрымліваюць 16—18 кг сушаных.

Тэрмін захоўвання ягад — 2 гады.

Лісце і кветкі збіраюць у чэрвені—ліпені, сушаць на паветры.

Тэрмін захоўвання — 1 год.

Ніна АЛЯКСЕЙЧЫК,
Валер САНЬКО.

СУБОТНІМ ВЕЧАРАМ

«ЗАЙМАЛЬНЫЯ ЗАДАЧЫ» МАРЫ БЕРАНДО

Выкладчыца матэматыкі і статыстыкі ўніверсітэта «Парыж XII» доўгі час вяла раздзел «Займальныя задачы» ў перыядычных выданнях. Потым гэтыя задачы скаліся ў асобную кнігу. Некалькі задач з гэтай кнігі прапануем рашыць і нашым чытачам. Варта заўважыць, што тэмы задач не зусім звыклыя. Але, тым не менш, задачы даволі павучальныя.

ЭЙФЕЛЕВА ВЕЖА І КАПЯЛЮШЫК З КВЕТКАМІ

Калі ў час наведання Эйфелевай вежы кожная амерыканка са штата Мінесота носіць капялюшык з кветкамі і калі кожная наведвальніца Эйфелевай вежы, якая носіць капялюшык з кветкамі, — гэта амерыканка са штата Мінесота, то ці можна адсюль зрабіць вывад, што ўсе амерыканкі са штата Мінесота, якія носяць капялюшык з кветкамі, наведваюць Эйфелеву вежу?

НА ДЭМАНСТРАЦЫІ

Калі мы пастроімся па 10 чалавек у адзін рад, то адзін чалавек застанецца лішнім. Калі мы пастроімся па 9 чалавек у адзін рад, то зноў адзін чалавек застанецца лішнім. Тое ж адбудзецца, калі мы пастроімся па 8, па 7, па 6, па 5, па 4, па 3 і нарэшце па 2 чалавекі ў адзін рад. Усяго нас, вядома, менш за 5 тысяч. Колькі ж нас?

КРАЯВІД З САМАЛЁТА

З ілюмінатара самалёта я бачу частку вострава, частку воблака і крыху мора. Уявім, што воблака займае палову краявіда і закрывае тым самым чвэртку вострава, які пагэтаму займае толькі чацвёртую частку бачнага краявіда. Якую частку краявіда займае частка мора, схаваная воблакам?

БАДЗЯГА

У адным невялікім гарадку паліцыя шукае бадзягу. Можна лічыць, што ёсць чатыры шанцы з пяці, што ён знаходзіцца ў нейкім адным з васьмі бараў гарадка — але невядома ў якім, бо ён не аддае перавагі ніводнаму з іх. Паліцэйскія пабывалі ўжо ў сямі барах, але бадзягу там не знайшлі. Якія шанцы знайсці яго ў восьмым бары?

ПАТРЭБНЫ ХЛОПЧЫКІ!

Правіцель нейкай краіны, вельмі ваяўнічы, хацеў, каб сярод яго падначаленых было паболей хлопчыкаў, чым дзяўчынак. Таму ён загадаў, каб у ніводнай сям'і не было больш за адну дзяўчынку. Таму ў кожнай жанчыны той краіны сярод дзяцей апошняй — і толькі апошняй — была дзяўчынка. Бо ніводная жанчына, нарадзіўшы дзяўчынку, не адважвалася больш мець дзяцей. Якую ж частку ў агульнай колькасці дзяцей той краіны складалі хлопчыкі?

АДКАЗЫ І РАШЭННІ

Восем ферзяў. На малюнку — адно са шматлікіх рашэнняў гэтай задачы («Суботнім вечарам», 30 мая).

Вось гэта радыс! На здымку — плады радыса, даўжыня якога дасягае 1,2 метра. Такі радыс здаўна вырошчваюць японскія сяляне. Яны ж навучыліся вырошчваць вялізную рэдзьку вагой да 15—16 кілаграмаў. Самае дзіўнае, што вучоныя-селекцыянеры ніяк не могуць разгадаць «механіку» сялянскіх метадаў вырошчвання такой незвычайнай агародніны («Суботнім вечарам», 20 чэрвеня).

ФІЛЬМЫ ТЫДНЯ

- «ЧОКНУТЫЯ»
- «НАГА»
- «ВАЎЧЫХА»
- «ВЯРТАННЕ ВАЎЧЫХІ»
- «ПРАХОДЖАННЕ ШЛЯХУ»

...У трыццатых гадах мінулага стагоддзя ў Вене, побач з саборам святога Стэфана, працаваў польскі шынок «Карчма Кракаўска». Аднойчы тут гаспадар буфетнай стойкі пачуў прызнанне інтэлігентнага наведвальніка ў дарожным касцюме. Саракагадовы фон Герстнер сёрбаў віно і казаў:

— Я адмовіўся ад месца прафесара ў Празе, Адам... Я аб'ездзіў Англію, Швейцарыю, Францыю, Бельгію і зразумеў што па-сапраўднаму, як інжынер змагу рэалізаваць сябе толькі ў Расіі! У краіне, дзе ёсць выратавальнае самадзяржаўе, а не наша слімацкая заходняя парламенцкая сістэма... І калі я прадстаўлю рускаму імператару праект чыгунак, якія злучаюць Чорнае мора з Каспійскім, а Балтыйскае з Белым,— у яго галава закружыцца ад шчасця! Толькі ў Расіі таленавіты іншаземец можа дабіцца свабоды творчасці, славы і грошай!..

Гэта эпізод з новай каляровай прыгодніцкай кінакамедыі «ЧОКНУТЫЯ» сумеснай вытворчасці кінастудыі «Масфільм» і нямецкай фірмы «Даміно». Пастаноўку карціны па сцэнарыю Уладзіміра Куніна і Кіма Рыжова ажыццявіла рэжысёр Ала Сурыкава, якая зняла раней вядомыя гледачам фільмы «Будзьце маім мужам», «Шукайце жанчыну», «Мітусня», «Сардэчна ваш...», «Чалавек з бульвара Капуцынаў» і «Дзве стралы».

Запамінальныя вобразы ствараюць у карціне цудоўныя акцёры Мікалай Карачанцаў, Леанід Ярмольнік Вольга Кабо, Наталля Гундарава, Міхаіл Баярскі, Сяргей Сцяпанчанка, Сямён Фарада, Аляксей Жаркоў, Ульрых Плайтген.

Кінастудыя «12-А» перадае на суд гледачоў новую каляровую мастацкую кінастужку «НАГА». Яна пастаўлена рэжысёрам Мікітам Цягуновым па матывах навелы Уільяма Фолкнера.

Валерый Мартынаў страціў у Афганістане сябра і нагу. Атрымаўшы медаль і пратэз, працуе ён у ваенкамаце невялікага гарадка. Успаміны і фантомныя болі не даюць спакою хлопцу, з-за начных кашмараў ён літаральна вар'яцее. Жыццё здаецца пазбаўленым сэнсу і нарэшце становіцца невыносным, тады Валерый зводзіць з ім рахункі...

На наступным тыдні будзе паказвацца таксама новая польская каляровая мастацкая кінакарціна «ВАЎЧЫХА». Рэжысёр — Марак Пестрак.

Жанр, у якім знята гэтая незвычайная стужка,— фільм жахаў, і прыхільнікі вострых адчуванняў пры яе праглядзе, несумненна, адчуюць немалую напружанасць і псіхалагічнае ўзрушэнне.

...Пасля працяглай адсутнасці ў маёнтак вяртаецца ўпраўляючы Каспар. Яго чакаюць сумныя звесткі — пасля аборту памерла яго жонка Марына. Усе лічылі яе вядзьмаркай і падазравалі ў сувязях з ваўком. Брат Каспара пераконвае яго выканаць жорсткі абрад, каб вядзьмарка не вярнулася ў маёнтак. Але абставіны складваюцца так, што ў маёнтку пачынаюць адбывацца страшэнныя падзеі...

Выкліча цікавасць гледачоў і другая польская каляровая мастацкая кінастужка «ВЯРТАННЕ ВАЎЧЫХІ». Яе таксама паставіў рэжысёр Марак Пестрак. Фільм паведамляе пра далейшыя жудасныя здарэнні, якія пачаліся ў кінакарціне «Ваўчыха».

...З маладой багатай дзяўчынай бярэ шлюб малады мастак Каміл. Яго былая каханая, даведаўшыся аб вянчанні мастака, дае страшэнную клятву адпомсціць. Маладыя едуць у радавы маёнтак. Паданне гаворыць, што тут калісьці жыла графіня-пярэваранцень. І вось у хуткім часе жахі і смерць пасяляюцца ў доме...

Заслугоўвае ўвагі новая каляровая поўнаметражная хранікальна-дакументальная кінастужка «ПРАХОДЖАННЕ ШЛЯХУ». У ёй зроблена спроба ў вобразнай, чыста кінематаграфічнай манеры адлюстраваць звыклую знаёмую ўсім нам штодзённую рэчаіснасць. Аўтарскае, глыбока індывідуальнае бачанне свету, спалучаецца ў фільме са смелай эксперыментальнай формай.

На здымку: кадр з фільма «Чокнутыя».

ТЭЛЕБАЧАННЕ

4 ліпеня

Беларускае тэлебачанне

14.20. «Суперкніга». 9-я серыя.
14.55. «Як справы, запаведнік?». «Прышэлец». Дак. фільмы.
15.30. «Не дам памерці памяці...». Маці загінуўшых у Афганістане салдат аб спектаклі «Цынкавыя хлопчыкі».
16.10. Л. Абеліёвіч. «Партызанская балада». Выконвае Віктар Скарабагатаў.
16.35. Рэпартаж аб свяце праваслаўнай моладзі ў Польшчы.
17.05. Ад слоў — да справы. Прэс-канферэнцыя кіраўніцтва Дзяржкамчарнобыля па пытаннях вытворчасці чыстай прадукцыі.
17.50. Тэлефестываль беларускай песні ў г. Барысаве. Частка 1-я.
19.05. Сялянскай мудрасці крыніцы. Калгас «Слава» Нясвіжскага раёна.
19.25. Тэлефестываль беларускай песні. Частка 2-я.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Да Дня незалежнасці ЗША. Выступленне часова паверанага ў справах ЗША ў РБ Дэвіда Суэрца.
21.40. «Сінема» прадстаўляе: маст. фільм «Ушанаванне» (ЗША). 1-я серыя.
22.55. Арт-галерэя. Сустрэча з мастакамі, стваральнікамі «Галгалерэі».
23.40. НіКа.
23.55. Беларускія музычныя весткі.

І канал. Астанкіна

14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Фільм дзецям. «Блакітная страла» (Польшча).
15.10. «Лятаючы суслік».
15.20. Канцэрт.
16.25. У свеце жывёл.
17.05. «Пчала Мая».
17.35. Шчаслівы выпадак.
18.35. Маст. фільм «Чужая старонка». 1-я серыя.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.35. «Чужая старонка». Маст. фільм. 2-я серыя.
21.40. Да і пасля поўначы. У перапынку (23.00) — Навіны.
0.20. «Мелодыі Брадвея» (ЗША).

Канал «Расія»

10.00. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».
11.15. «Як жыць будзем?»
12.00. Зігзаг удачы. Віктарына.
13.00. Весткі.
13.20. «Бурда модэн» прапануе...
13.50. Тэатральны раз'езд. «Чалавечы голас».
14.10. Пілігрым.
14.55. «Усё наадварот». Маст. фільм.
16.00. Тэніс.
17.00. Дак. панарама. «Калі Віцебск быў Парыжам».
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. «Суддзі». Аб Канстытуцыйным судзе Расіі.
17.55. Музыка ў стылі «пепсі».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «На экране — Амерыка». 2-гі выпуск.
20.00. Адкрыццё фестывалю мастацтваў «Красная плошча запрашае». Сольны канцэрт Хасе Карэраса.
22.35. Весткі.
22.55. Тэніс.

5 ліпеня

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Вязень замка Іф». Мастацкі фільм. 3-я серыя.
10.20. «Травяная пастачка». Мультфільм.
10.35. Латарэя аўтографаў. Пазнавальная перадача для дзяцей.
11.25. Студыя «МЭТА». Адраджэнне паломніцтва.
12.15. Не жадай зла, злом абернецца. «Феномен чалавека». Прадстаўляе тэлебачанне Новасібірска.
13.00. НіКа.
13.45. Тэлебом.
14.25. Аб з'ездзе Саюза пісьменнікаў былога СССР.
15.00. Кінаэкран-92. Ліпень.
16.30. «Жыццё з песняй». Сямейны ансамбль Малькевічаў з вёскі Грабава Жыткавіцкага раёна.
17.00. Трэці тайм.
17.45. «Дарогі поспеху».
18.00. «Малахітавая шкатулка». Мультфільм.
18.20. «Янка Купала. Паклон мой народу за песні».
19.10. «Нязгасная зорка паэта».
20.00 Панарама.
20.25. На шляху да Барселоны. Сяргей Смаль, Вугар Аруджаў (вольная барацьба).
20.40. Калыханка.
21.00. «Каскад». Кантакт. Інфармацыя. Рэклама.
21.15. «Сінема» прадстаўляе: мастацкі фільм «Ушанаванне» (ЗША). 2-я серыя.
22.15. Шоу-казіно.

І канал. Астанкіна

6.00. Гадзіна сілы духу.
7.00. Рытмічная гімнастыка.
7.30. Тыраж «Спортлато».
7.40. «Адкрый шкатулку». Дак. фільм.
8.05. «Асляня-агароднік».
8.20. Раным-рана.
9.05. Магчыма ўсё.
9.35. Ранішняя зорка.
10.25. Пад знакам «Пі».
11.15. «Вясёлка». «У горадзе Остын» (ЗША).
11.50. Кінаафіша.
12.20. Марафон-15.
13.00. «Запаведнікі дзікай прыроды». Фільм 5-ы.
13.30. «Марк і Сафі». Фільм 5-ы.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Дыялог у прамым эфіры.
15.00. Народныя казкі і прытчы розных краін.
15.05. «Гарэзлівае кацяня».
15.10. Клуб падарожнікаў.
16.00. «Панарама».
16.40. Тэлелоцыя.
16.55. Уолт Дысней прадстаўляе...
17.45. Навіны.
18.05. Брэйн рынг.
19.00. Прэзентацыя маст. фільма «Атэла».
19.40. Маст. фільм «Адыходзячы жнівень».
21.00. Вынікі.
21.45. Спартыўны уік-энд.
22.00. Віват, Санкт-Пецярбург! Урачыстасці да дня нараджэння горада.
23.00. Навіны.
23.25. А. С. Пушкін. Чытае Дзмітрый Жураўлёў.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Канцэрт ансамбля «Бярозка».
7.50. Чэмпіянат свету па баскетболу сярод прафесіяналаў НБА.
8.50. «Хочаце, верце».
9.20. «Востраў Афрадыты».
10.05. «Суперкніга». 19-я серыя.
10.30. Аты-баты...
11.00. Мегаполіс.
11.30. Лясы.
12.00. Зігзаг удачы. Віктарына.
13.00. Весткі.
13.20. «Мама выйшла замуж». Маст. фільм.
14.45. Чэмпіянат свету па аўтагонках у класе «Формула-1». Трансляцыя з Францыі.
17.00. Тэніс.
17.45. «Суддзі». Аб Канстытуцыйным судзе Расіі.
17.55. У свеце жывёл.
19.00 Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Фуэтэ». Маст. фільм.
21.05. Арт-абстрэл.
22.00. Весткі.
22.20. Тэлефільм.
22.30. Рок-кафэ.
23.00. Тэніс.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь,
Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь,
калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Намеснік галоўнага рэдактара У. АНДРЫЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 133.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12